



T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ



TR, Balıkesir University, Institute of Health Sciences

**BALIKESİR İLİNDE ÖĞRENCİLERİN OKUL
SPORLARINA KATILIM DÜZEYLERİNİN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFA AKBAŞ

Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı

Bilim Alan Kodu: 130102



BALIKESİR

2026

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

BALIKESİR İLİNDE ÖĞRENCİLERİN OKUL SPORLARINA
KATILIM DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFA AKBAŞ

TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. ZEKİNE PÜNDÜK

Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı
Bilim Alan Kodu: 130102

BALIKESİR
2026



T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ



TEZ KABUL VE ONAY

Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı
çerçevesinde **Mustafa AKBAŞ** tarafından yürütülmüş ve tamamlanmış olan

**“Balıkesir İlinde Öğrencilerin Okul Sporlarına Katılım Düzeylerinin
İncelenmesi”**

başlıklı tez çalışması,
Balıkesir Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin
ilgili maddeleri uyarınca aşağıdaki jüri tarafından
YÜKSEK LİSANS TEZİ
olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi: 26/01/ 2026

TEZ SINAV JÜRİSİ

Prof. Dr. Cevdet CENGİZ
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi
(Başkan)

Prof. Dr. Zekine PÜNDÜK
Balıkesir Üniversitesi
Spor Bilimleri Fakültesi
Üye **(Danışman)**

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Bilgi
MEDENİ
Balıkesir Üniversitesi
Spor Bilimleri Fakültesi
Üye

Yukarıdaki Doktora/Yüksek Lisans Tezi,
sınav jüri üyeleri tarafından imzalanarak 10 /02/2026 tarihinde teslim edilmiştir.

Prof. Dr. Şükrü Metin PANCARCI
Enstitü Müdürü

BEYAN

Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıpları kabullendiğimi **beyan ederim.**

12/01/2026

İmza

Mustafa AKBAŞ

TEŐEKKÜR

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında bilgi ve deneyimleriyle yol gösteren, her aőamada değerli katkılarını esirgemeyen saygıdeğer danıőmanım Prof. Dr. Zekine PÜNDÜK'e en içten teőekkürlerimi sunarım. Akademik yönlendirmeleri ve yapıcı geri bildirimleri, çalışmanın bilimsel niteliğinin güçlenmesinde önemli bir rol oynamıőtır.

Çalışma sürecinde bilgi ve deneyimlerini benimle paylaşarak katkı sunan arkadaşım Uz. Enes Gürcan'a, gösterdikleri destek, anlayıő ve teşvik edici yaklaőımları için ayrıca teőekkür ederim.

Son olarak, eğitim hayatım boyunca her zaman yanımda olan, sabırları ve manevi destekleriyle bu süreci daha anlamlı kılan aileme ve tüm destek verenlere teőekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

İÇİNDEKİLER	i
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ	v
TABLolar DİZİNİ	vi
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER.....	3
2.1. Spor ve Eğitim.....	3
2.1.1. Spor.....	3
2.1.2. Eğitim.....	4
2.2. Okul Sporları	5
2.2.1. Türkiye’de Okul Sporları.....	6
2.2.2. Türkiye Okul Sporları Federasyonu (TOSF).....	8
2.2.3. Gençlik ve Spor Bakanlığı Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü.....	8
2.2.4. Okul Sporları Daire Başkanlığı.....	9
2.2.4.1. Okul Sporları Daire Başkanlığı Vizyon ve Misyonu	9
2.2.4.2. Okul Sporları Daire Başkanlığının Hedefleri ve Amaçları	9
2.2.4.3. Okul Sporları Daire Başkanlığı Şube Müdürlüklerinin Görevleri	10
3. GEREÇ VE YÖNTEM.....	15
3.1. Araştırma Modeli	15
3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	15
3.3. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları	16
3.4. Veri Toplama Araçları.....	16
3.4.1. Spor Bilgi Sistemi	16
3.5. Verilerin Analizi	17
3.6. Araştırmanın Etik Yönü	17
4. BULGULAR	18
5. TARTIŞMA	27

6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	38
6.1. Sonuçlar.....	38
6.2. Öneriler.....	39
KAYNAKLAR	41
ÖZGEÇMİŞ.....	45
EKLER.....	46
EK-1: Türkiye Cumhuriyeti Gençlik ve Spor Bakanlığı Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü Veri Talep İzin Formu.	46
EK-2: Sağlık Bilimleri Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu Karar Formu.	47

ÖZET

BALIKESİR İLİNDE ÖĞRENCİLERİN OKUL SPORLARINA KATILIM DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Okul sporları, çocuk ve gençlerin fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişimlerini destekleyen, aynı zamanda erken yaşta spor kültürünün kazandırılmasında önemli bir rol üstlenen temel eğitim faaliyetlerinden biridir.

Bu araştırma, Balıkesir ilinde 2018–2024 yılları arasında okul sporları kapsamında lisanslı sporcuların dağılımını incelemek amacıyla yapmış olduğumuz bu araştırma; betimsel tarama modelinde yürütülmüş nicel bir çalışmadır. Veriler, Gençlik Spor Bakanlığı Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nden alınan izin ve Gençlik Spor Bakanlığının onayı ile Spor Bilgi Sistemi üzerinden ulaşılmış; cinsiyet, yaş grupları, spor dalları ve ilçeler bazında analiz edilmiştir. Mevcut durum sayısal veriler aracılığıyla betimlenmiştir. Araştırmada herhangi bir müdahale veya neden-sonuç ilişkisi kurulmamış, dökümandaki veriler olduğu gibi analiz edilmiştir.

Elde edilen bulgular, 2018–2019 sezonunda lisanslı sporcu sayısının en yüksek düzeyde olduğunu, 2020–2021 sezonunda ise COVID-19 pandemisi nedeniyle sportif faaliyetlerin durması sonucu lisanslı sporcu sayılarının tüm kategorilerde sıfırlandığını göstermiştir. Pandemi sonrası dönemde lisanslı sporcu sayılarında yeniden artış yaşandığı; bu artışın özellikle Gençler A ve Minikler B yaş gruplarında, Futsal, Voleybol, Satranç ve Atletizm branşlarında ve Karesi ile Altıeylül ilçelerinde yoğunlaştığı belirlenmiştir. Ayrıca, kadın sporcuların lisanslı sporcular içindeki oranının pandemi sonrası süreçte kademeli olarak arttığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, Balıkesir ilinde okul sporlarına katılımın yaş grubu, spor dalı ve ilçelere göre farklılık gösterdiği; erişilebilirlik, okul ve tesis yoğunluğu ile organizasyonel sürekliliğin sporcu kazanımı üzerinde belirleyici olduğu ve okul sporlarının yaygınlaştırılmasına yönelik bölgesel ve branş temelli stratejilerin geliştirilmesinin gerekli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, spor, okul sporları.

ABSTRACT

EXAMINATION OF STUDENTS' PARTICIPATION LEVELS IN SCHOOL SPORTS IN BALIKESİR

School sports are one of the fundamental educational activities that support the physical, mental, and social development of children and young people, and also play an important role in instilling a sports culture at an early age.

This research, conducted to examine the distribution of licensed athletes within the scope of school sports in Balıkesir province between 2018 and 2024, is a quantitative study conducted using a descriptive survey model. Data were obtained from the Sports Information System with permission from the General Directorate of Sports Services of the Ministry of Youth and Sports and with the approval of the Ministry of Youth and Sports; and analyzed based on gender, age groups, sports branches, and districts. The current situation is described through numerical data. No intervention or cause-and-effect relationships were established in the research; the data in the document were analyzed as they were.

The findings show that the number of licensed athletes was at its highest level in the 2018–2019 season, while in the 2020–2021 season, due to the cessation of sporting activities because of the COVID-19 pandemic, the number of licensed athletes in all categories dropped to zero. An increase in the number of licensed athletes was observed again in the post-pandemic period; It has been determined that this increase is particularly concentrated in the Youth A and Junior B age groups, in Futsal, Volleyball, Chess, and Athletics branches, and in the Karesi and Altıeylül districts. Furthermore, it has been found that the proportion of female athletes among licensed athletes has gradually increased in the post-pandemic period.

In conclusion, it has been determined that participation in school sports in Balıkesir province varies according to age group, sport branch, and district; that accessibility, school and facility density, and organizational continuity are decisive factors in athlete recruitment; and that it is necessary to develop regional and branch-based strategies to expand school sports.

Keywords: Education, school sports, sports,.

SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ

%	: Yüzdelerik
GÇO	: Geleneksel Çocuk Oyunları
GSİM	: Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri
İFET	: İlkokul Fiziksel Etkinlikleri
MEM	: Milli Eğitim Müdürlükleri
n	: Lisans Sayısı
TOSF	: Türkiye Okul Sporları Federasyonu
UOSF	: Uluslar arası Okul Sporları Federasyonu
ÜNİLİG	: Üniversiteler Arası Deplasman Ligi

TABLULAR DİZİNİ

Sayfa No

Tablo 4. 1. Balıkesir ili 2018-2024 yılları arası cinsiyete göre lisans sayılarının karşılaştırılması.	19
Tablo 4. 2. Balıkesir ili 2018-2024 yılları arası yaş kategorilerine göre lisans sayılarının karşılaştırılması.	20
Tablo 4. 3. Balıkesir ili 2018-2024 yılları arası ilçelere göre lisans sayılarının karşılaştırılması.	22
Tablo 4. 4. Balıkesir ili 2018-2024 yılları arası spor dalına göre lisans sayılarının karşılaştırılması.	24
Tablo 4. 4. (devam) Balıkesir ili 2018-2024 yılları arası spor dalına göre lisans sayılarının karşılaştırılması.	25

1. GİRİŞ

Spor ve düzenli fiziksel aktivitenin çocuk ve ergenler üzerindeki etkileri çok boyutludur. Dünya Sağlık Örgütü, fiziksel aktivitenin çocuklarda kemik gelişimini, kas gücünü, motor becerileri ve kardiyovasküler dayanıklılığı arttırdığını, obezite ve kronik hastalık riskini düşürdüğünü belirtmektedir (World Health Organization, 2021). Sporun veya fiziksel aktivitenin yalnızca fiziksel değil, bilişsel gelişim üzerinde de güçlü etkileri olduğu bilinmektedir. Her gün en az 60 dakika fiziksel aktiviteye katılan gençlerin, öz saygılarının artması, stres ve kaygının azalması (Rasberry vd., 2011), stresli durumlar altında daha etkili karar verebilme (Chang vd., 2012) ve öğrenme kapasitelerini arttırması (Tomporowski vd., 2008) gibi sağlık yararları vardır. Ancak gençlerin çoğu önerilen düzeyde fiziksel aktivite yapmamaktadır. Örneğin 2009 yılında, ABD'li lise öğrencilerinin yalnızca %18,4'ü son 7 gün içinde günde en az 60 dakika fiziksel olarak aktif olduğunu bildirilmiştir (Rasberry vd., 2011). Fiziksel aktivitenin yaşam boyu sürecek sağlık davranışlarının kazanımını desteklediği, okul çağında edinilen aktif yaşam alışkanlıklarının yetişkinlikte de sürdürülebildiği bulgulanmıştır (World Health Organization, 2010).

Eğitim, toplumun sürekli değişen ihtiyaçlarını karşılayabilmek adına iyi yapılandırılmış, çok yönlü bir süreç olmalı; bireyler hedeflere uygun biçimde yetiştirilmeli ve bu süreçte hem işlevsellik hem de uzmanlaşma esas alınmalıdır (Ünalın, 2015). Bu bağlamda okullar, yaklaşık 56 milyon gence hizmet vererek, gençlerin fiziksel aktiviteye katılmaları için eşsiz bir mekan sağlar (Rasberry vd., 2011). Okullar, eğitim sisteminin amaçları doğrultusunda beden eğitimi ve spor uygulamalarının sistematik olarak gerçekleştirildiği, öğrencilerin fiziksel aktiviteye katılımlarını artırarak bedensel, bilişsel ve sosyal gelişimlerini bütüncül bir yaklaşımla destekleyen temel kurumsal yapılar olarak değerlendirilmektedir.

Beden eğitimi ve spor, bireylerin bedensel, bilişsel ve toplumsal gelişimini destekleyen temel unsurlardan biridir. Okul ortamında gerçekleştirilen sportif

faaliyetler, öğrencilerin sağlıklı yaşam alışkanlıkları kazanmalarına, iş birliği becerilerini güçlendirmelerine ve disiplin anlayışı geliştirmelerine katkı sağlar (Aboshkair, 2022). Şayet okullarda, okul günü içerisinde beden eğitimi ve diğer fiziksel aktivite fırsatlarına zaman ayırma konusunda giderek artan zorluklarla karşı karşıyadır. Birçok okul, standartlara dayalı test puanlarını iyileştirme çabasıyla matematik, ingilizce ve fen dersleri için eğitim süresini arttırmaya çalışmaktadır (Rasberry vd., 2011). Sonuç olarak, okul günü içerisinde beden eğitimi dersleri, teneffüs ve diğer fiziksel aktivite araları genellikle azaltılmakta veya ortadan kaldırılmaktadır. Dolayısıyla gençler ve çocuklar okul günü ve saatleri dışında, spor veya egzersiz topluluklarına yada okul sporlarına katılabilir. (Coatsworth ve Conroy, 2007). Dolayısıyla okul sporlarına katılımı teşvik etmek önemli bir durum haline gelmektedir.

Yapılan bir araştırmada okul sporları, fiziksel sağlıklarının korunması ve geliştirilmesine anlamlı katkılar sağladığı, aynı zamanda öğrencilerin başarıya yönelme, psikolojik dayanıklılık geliştirme, içsel motivasyon kazanma ve hedef odaklı davranışlar sergileme becerilerini desteklediği bilinmektedir (Smith-Ayers ve Sariscsany, 2010). Bir diğer araştırmada okul sporlarına katılım, erken yetişkinlik döneminde ruh sağlığı sorunlarına karşı koruyucu olduğu, ergenlik ile genç yetişkinlik döneminde daha düşük algılanan stres ve az düzeyde depresyon belirtileri ile ilişkili olduğu tespit edilmiş (Jewett vd., 2014), yanı sıra ortaöğretim yılları boyunca öğrencilerin çeşitli takım ya da bireysel okul sporlarına katılımının lise bitirme sınavı sonuçlarını iyileştirdiği bulgulanmıştır (Bradley vd., 2013). Bir diğer araştırmada ise öğrencilerin hem fiziksel hem de bilişsel gelişimini desteklemenin yanı sıra disiplin anlayışı kazanmalarına, takım çalışmasını öğrenmelerine ve liderlik ile sosyal etkileşim becerilerini geliştirdiği de tespit edilmiştir (Zhang vd., 2018). Bu kapsamda, Balıkesir ilindeki öğrencilerin okul sporlarına katılım düzeylerinin incelenmesi, hem bilimsel literatüre katkı sunmak hem de yerel eğitim politikalarına veri sağlamak açısından önem taşımaktadır. Bu çalışmamız ile Balıkesir ilinde okul sporlarına katılımın mevcut durumunun belirlenmesi, aynı zamanda elde edilecek bulguların hem ulusal hem yerel ölçekte okul sporlarının teşvikinin artırılması ve kapsayıcı spor politikalarının geliştirilmesine ışık tutması beklenmektedir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Spor ve Eğitim

2.1.1. Spor

Spor, bazı kuramsal yaklaşımlar doğrultusunda temelde bir hareket etkinliği olarak tanımlanmakla birlikte, bu hareketin bireysel ya da grup temelli biçimde icra edilmesi ve önceden belirlenmiş kurallar ve düzenleyici çerçeve içerisinde gerçekleştirilmesini esas almaktadır (Aktürk, 2023). Spor; bireylerin ya da takımların, sağlık, haz ve heyecan gibi amaçlarla katıldıkları, bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor özelliklerin düzenli biçimde gelişmesine olanak tanıyan, önceden belirlenmiş kurallar doğrultusunda yürütülen ve rekabet unsuru içeren fiziksel ve zihinsel etkinlikler bütünü olarak tanımlanmakta, ayrıca bireyin yaşamını denge içerisinde sürdürebilmesine ve çevresiyle uyum sağlamasına katkı sunan bir etkinlik alanı olarak da değerlendirilmektedir (Fındık, 2016). Başka bir tanımlamada ise spor, bireyler tarafından ortaya konulan hareketlerin belirli bir planlama, programlama ve düzenleyici çerçeve doğrultusunda gerçekleştirilmesi olarak tanımlanmaktadır (Ateş, 2022). Akçalar, (2007)'a göre spor kavramına ek olarak, bireylerin toplumsal, bedensel ve ruhsal davranışlarının yönlendirilmesinde etkili bir araç olduğunu ifade etmektedir.

Spor, belirli kurallar çerçevesinde gerçekleştirilen ve bireyler arasında iletişim ile etkileşimi zorunlu kılan bir etkinliktir. Bu süreçte spor, takım arkadaşlarına destek olma ve dayanışma geliştirme gibi olumlu davranışların ortaya çıkmasına katkı sağlarken, uygun yönlendirme sağlanmadığında olumsuz tutum ve davranışların da görülebilme olasılığını barındırmaktadır (Gürpınar, 2015). Bu nedenle spor, çok yönlü etkileri bulunan ve bilinçli biçimde yapılandırılması gereken bir etkinlik alanı olarak öne çıkmakta; bu noktada eğitim sistemi, çocukların ve gençlerin sporla güvenli, düzenli ve eğitsel bir ortamda buluşmalarına, okulların ise spor etkinliklerine katılım için eşsiz bir zemin sunmasına olanak sağlamaktadır.

2.1.2. Eğitim

Eğitim, toplumun genç üyelerinin mevcut kültürel yapıya bilinçli ve amaçlı bir şekilde uyum sağlamalarını hedefleyen sistemli bir süreçtir. Bu süreç, bireyin fiziksel, bilişsel ve ahlaki yönlerinde değişim ve gelişim oluşturmayı amaçlayan tüm eğitsel etkinlikleri içermektedir. Dolayısıyla eğitim, bireyin kişisel gelişimi ile toplumsal gelişimini birlikte ele alan temel bir toplumsal kurum olarak değerlendirilmektedir. Toplumsal yapı ve bireysel ihtiyaçlar doğrultusunda sürekli gelişim gösteren eğitim, değişen yaşam koşulları ve bireylerin ilgi alanları, özellikle eğitim programlarının yenilenmesini gerekli kılmaktadır. Bu bağlamda eğitim, bireyin toplumsal yaşama uyumunu desteklemenin yanı sıra fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişimini sağlayarak toplumsal dönüşümde önemli bir rol üstlenmektedir (Almış ve Yılmaz, 2011).

Eğitim, bireyin kişisel kimliğinin içinde bulunduğu kültürel çevreyle etkileşim içinde geliştiği de bir süreçtir. Bireyin toplumsal yaşama katılımında ve etkinlik kazanmasında, bilinçli ve örtük öğrenmeler yoluyla gerçekleşen kültürlenme süreci önemli bir yer tutmaktadır. Bu süreçte aile ve sosyal çevre etkili olmakla birlikte, özellikle okul ve beden eğitimi etkinlikleri kültürel değerlerin planlı biçimde aktarılmasına katkı sağlamaktadır (Demirel ve Kaya, 2006). Bu bağlamda okul ortamı, kültürel aktarımın bilinçli ve planlı biçimde gerçekleştirildiği temel alanlardan biri olarak öne çıkmakta; beden eğitimi ve spor dersi ise bu sürecin hem kültürel değerlerin kazandırılması hem de çok yönlü bireysel gelişimin desteklenmesi açısından işlevsel bir rol üstlenmektedir.

Beden eğitimi ve spor, fiziksel etkinliklerin planlı ve sistematik biçimde öğretilip uygulanması yoluyla bireylerin fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimlerini destekleyen; aynı zamanda öğrencilere fiziksel aktivite, spor, sağlık ile kişisel ve sosyal becerilerin geliştirilmesine yönelik bilgi ve deneyimler kazandırarak sağlıklı yaşam alışkanlıkları edinmelerine katkı sağlayan bir eğitim alanıdır (Siedentop vd., 2019; Siedentop ve Van der Mars, 2022). Beden eğitimi ve spor alanı; spor ve rekreasyon etkinliklerine katılımı teşvik eden, fiziksel aktivite ve spor yoluyla yaşam boyu sağlık, iyilik hâli ve eğlenme alışkanlıkları kazandırmayı amaçlayan disiplinler arası bir öğrenme alanı olarak bilinir (Graham ve Reid, 2000;

Pangrazi ve Beighle, 2019). Bu bağlamda eğitimin ayrılmaz bir parçası olan beden eğitimi ve spor, bireyin kültürel bütünleşmesini ve çok yönlü gelişimini destekleyen, toplumsal yapının sürekliliği ile dönüşümünde belirleyici işlevler üstlenen temel bir eğitim alanı olarak öne çıkmaktadır.

Günümüzde eğitim sistemlerinin, okul programları içerisinde beden eğitimi ve diğer fiziksel aktivite olanaklarına yeterli zaman ayırma konusunda giderek artan güçlüklerle karşı karşıya kaldığı görülmektedir (Rasberry vd., 2011). Bu noktada ders dışı katılımı teşvik eden okul sporları, öğrencilerin öğrenme deneyimlerini yalnızca ders içerikleriyle sınırlı kalmaktan çıkararak yaratıcılık, girişimcilik ve kendini ifade etme becerilerinin gelişmesine katkı sunmaktadır. Söz konusu etkinlikler, öğrencilerde sorumluluk duygusu ve toplumsal aidiyet bilincini güçlendirirken, liderlik özelliklerinin kazanılmasına ve fiziksel yeterliliğin artmasına olanak tanımaktadır. Bu doğrultuda okul sporları ile beden eğitimi ve spor faaliyetleri, öğrencilerin çok yönlü gelişimini destekleyen temel uygulamalar arasında yer almakta; okul sporları aracılığıyla bu kazanımların sistemli ve amaçlı biçimde kazandırılmasını mümkün kılmaktadır (Çolakoğlu, 2004).

2.2. Okul Sporları

Spor ve sportif faaliyetler, sağlıklı ve toplumsal açıdan uyumlu bireylerin yetişmesine katkı sağlayarak modern toplumların oluşumunda önemli bir işleve sahiptir. Özellikle çocuklar ve gençler açısından spor, bedensel ve ruhsal gelişimi desteklemenin yanı sıra sosyal yetkinliklerin kazanılmasına olanak tanımakta; yapıcı, yaratıcı ve üretken bireyler yetişmesine katkı sunarken, centilmenlik, hoşgörü, ahlaki değerler, özgüven ve sağlıklı insan ilişkileri geliştirilmesinde de etkili bir araç olarak değerlendirilmektedir (Yetim, 2000).

Çocukların spor etkinlikleriyle erken yaşlarda tanışmaları, ilerleyen dönemlerde sorumluluk bilinci gelişmiş, etkili iletişim kurabilen ve toplumsal açıdan uygun davranışlar sergileyen bireyler olmaları açısından önemli bir etken olarak değerlendirilmektedir. Alan yazında yer alan bulgular, erken yaşta spora yönelmenin çocukların duygusal gelişim alanlarını desteklediğini ortaya koymaktadır. Bu süreçte

spora erken başlayan bireylerin, sağlıklı bir yaşam biçimi geliştirmeleri ve olumlu tutum ile davranışlar kazanmaları daha olası hâle gelmektedir. Dolayısıyla sporla erken yaşta tanışan çocukların, beklenen davranışları sergileme düzeylerinin daha yüksek olduğu söylenebilir (İlhan vd., 2011). Bu bağlamda, çocukların erken yaşta sporla tanışmalarını destekleyen en önemli yapılandırılmış ortamlardan biri olan okul sporları, sporun eğitsel ve gelişimsel kazanımlarının sistemli biçimde kazandırılmasına olanak sağlamaktadır. Okul sporları, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olarak beceri ve yeteneklerini geliştirmelerine olanak tanırken, aynı zamanda planlı ve disiplinli çalışma alışkanlıkları edinmelerine katkı sağladığı bilinmektedir (Akgül vd., 2012). Okul sporları, öğrencilerin fiziksel ve bilişsel gelişimlerini desteklemenin yanı sıra, ekip çalışması, liderlik özellikleri ve sosyal becerilerin kazandırılmasında önemli bir rol üstlenmektedir (Miller vd., 2019). Bu doğrultuda okul sporlarının öğrencilere kazandırdığı gelişimsel ve eğitsel katkıların daha iyi anlaşılabilmesi için, okul sporlarının kapsamı ve işlevine ilişkin yapılan tanımlamaların ele alınması gerekmektedir.

Okul sporları, öğrencilerin fiziksel etkinliklere katılımını artırmayı ve rekabetçi ortamlarda sportif yetkinliklerini geliştirmeyi amaçlayan düzenli spor faaliyetleri olarak tanımlanmaktadır (Hastie ve Templin, 2015). Başka bir tanımlamada ise okul sporları; çeşitli branşlarda okullarını temsil eden öğrencilerin, kendi yaş kategorilerinde rekabet ederek mücadele, paylaşım, fair-play ve başarı gibi kavramları deneyim yoluyla öğrenmelerine olanak tanıyan ve yalnızca öğrenci statüsüyle katılımın sağlandığı sportif organizasyonlar olarak tanımlanır (Aydemir, 2014). Bu doğrultuda okul sporlarının, eğitsel ve gelişimsel katkılarının yanı sıra, belirli kurumlar tarafından düzenlenen sistemli bir spor organizasyonu niteliği taşıdığı söylenebilir.

2.2.1. Türkiye’de Okul Sporları

Türkiye’de okul sporları müsabakaları, Spor Genel Müdürlüğü’nün mevzuatı temel alınarak; uluslararası spor branşlarına ilişkin kural setleri, ilgili spor federasyonlarının düzenlemeleri ve Uluslararası Okul Sporları Federasyonu’nun (UOSF) yönergeleri doğrultusunda planlanmakta ve uygulanmaktadır. Okul

sporlarına katılım süreci; öğretmenler, antrenörler ve sporcu öğrencilerin yer aldığı çok paydaşlı bir yapı içerisinde Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri (GSİM) tarafından koordine edilmekte, katılımcılara ilişkin idari işlemler ise Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı İl ve İlçe Millî Eğitim Müdürlükleri (MEM) tarafından yürütülmektedir. Yerel düzeyde düzenlenen okul sporları faaliyetlerinin organizasyonu, GSİM, İl MEM ve Türkiye Okul Sporları Federasyonu (TOSF) temsilcilerinden oluşan il tertip komitelerinin yetki ve sorumluluğunda gerçekleştirilmektedir. Mahalli, grup, final ve Türkiye şampiyonası aşamalarında başarı elde eden takım ve bireysel sporcular, UOSF faaliyet programında yer alan branşlarda ülkemizi uluslararası düzeyde temsil etme hakkı kazanmaktadır. İlkokul kademesindeki okul sporları faaliyetleri ise, branşa özgü farklı bir düzenleme bulunmadığı sürece, yalnızca yerel ölçekte yürütülmektedir (Okutan, 2022). Bu kurumsal ve mevzuata dayalı yapı, okul sporlarının ülke genelinde planlı, kademeli ve bütüncül bir organizasyon sistemi içinde yürütülmesini mümkün kılmaktadır.

Bu çerçevede elliden fazla spor branşında bireysel ve takım müsabakaları düzenlenmekte; söz konusu müsabakalar Minikler, Küçükler, Yıldızlar ve Gençler olmak üzere farklı yaş gruplarına göre sınıflandırılmaktadır. Minikler kategorisindeki karşılaşmalar yalnızca yerel düzeyde gerçekleştirilirken, Küçükler, Yıldızlar ve Gençler kategorilerinde düzenlenen müsabakalar il, grup ve Türkiye şampiyonası aşamalarından oluşmaktadır. İl düzeyinde başarılı olan takım ve ferdi sporcular, okullarını ve illerini bir üst aşama olan grup müsabakalarında temsil etme hakkı elde etmektedir. Yarışmalara katılacak öğrencilerin, Okul Spor Faaliyetleri Yönetmeliği doğrultusunda spor bilgi sistemi üzerinden lisans işlemlerini tamamlamaları zorunlu olup, ayrıca aynı mevzuat kapsamında geçerli bir sağlık raporu sunmaları gerekmektedir (Yeğen, 2025). Bu yapısal ve kademeli organizasyon modeli, okul sporlarının kapsamını ve etki alanını genişleterek farklı yaş gruplarına ve ilgi alanlarına hitap eden çok sayıda spor branşının sistemli biçimde programa dâhil edilmesine olanak sağlamaktadır.

2023 ve 2024 yıllarını kapsayan dönemde okul sporları organizasyonları, toplam 86 farklı spor branşını içeren geniş bir faaliyet alanına sahiptir. Bu kapsamda atletizm, basketbol, futbol, futsal, hentbol ve voleybol gibi takım sporlarının yanı sıra; yüzme, jimnastik, masa tenisi, badminton, karate, judo, güreş, taekwondo, kick

boks, wushu, eskrim ve spor tırmanışı gibi bireysel branşlar da yer almaktadır. Ayrıca halk oyunları, satranç, oryantiring, bocce, ragbi, beyzbol, softbol, kayak ve paletli yüzme gibi farklı ilgi alanlarına hitap eden spor dalları ile özel sporculara, işitme ve görme engelli bireylere yönelik branşlar da okul sporları programı içerisinde bulunmaktadır (Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2025).

2.2.2. Türkiye Okul Sporları Federasyonu (TOSF)

TOSF, 08.06.2005 tarihli ve 162 sayılı Bakanlık onayıyla kurulmuş; 3289 sayılı Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un ek 9'uncu maddesi kapsamında bağımsız spor federasyonu statüsü kazanarak tüzel kişilik elde etmiştir. Federasyon, faaliyetlerini 19 Temmuz 2012 tarih ve 28658 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan *Bağımsız Spor Federasyonlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik* ile 01 Ekim 2014 tarih ve 29136 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan *TOSF Ana Statüsü* hükümleri doğrultusunda yürütmüştür. Bu süreçte okul sporlarının yaygınlaştırılması ve geliştirilmesine yönelik stratejik planlamalar yapmış; ilgili branşlarda uluslararası federasyonlar ile UOSF'nin kural ve talimatlarının uygulanmasından sorumlu olmuştur. Ancak 09.06.2023 tarihli Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile TOSF'nin statüsü sona erdirilmiş ve görevleri Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü'ne devredilmiştir (Okutan vd., 2023).

2.2.3. Gençlik ve Spor Bakanlığı Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Okul sporları alanındaki görev ve yetkiler, Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesinde yer alan Okul Sporları Daire Başkanlığı birimine verilmiştir. Bu çerçevede, Türkiye genelinde 81 ilde gerçekleştirilen okul sporları faaliyetleri, Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü'ne bağlı Okul Sporları Daire Başkanlığı ile Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri tarafından organize edilmekte ve yürütülmektedir. İlkokul, ortaokul ve lise kademelerinde eğitim gören öğrenci sporcuların katılımıyla çeşitli spor dallarında yerel müsabakalar düzenlenmekte; söz konusu organizasyonlar, grup, yarı final ve Türkiye şampiyonası

aşamalarıyla sürdürülmektedir. Ayrıca ilgili birim, UOSF kapsamındaki müsabakalara ilişkin ulusal düzeyde gerekli koordinasyonu sağlamakla da sorumlu tutulmaktadır (Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2025).

2.2.4. Okul Sporları Daire Başkanlığı

2.2.4.1. Okul Sporları Daire Başkanlığı Vizyon ve Misyonu

Ülkemizde sporun temellerinin okul çağında güçlendirilmesi, çocuk ve gençlerin fiziksel, sosyal ve kişisel gelişimlerinin desteklenmesi, sporun bir yaşam kültürü hâline getirilmesi ve gelecekte ulusal ve uluslararası düzeyde ülkemizi başarıyla temsil edebilecek yetenekli sporcuların ortaya çıkarılmasına elverişli ortamların oluşturulması hedeflenmektedir; bu doğrultuda okul sporlarına yönelik hizmet ve uygulamaların tüm öğrencileri kapsayacak biçimde planlanması, geliştirilmesi ve yürütülmesi, sporcu yetiştirme sürecinin sistemli bir altyapıya kavuşturulması, sporun eğitim süreciyle bütünleştirilerek yaygınlaştırılması ve uluslararası okul sporları organizasyonlarında ülkemizin nitelikli ve başarılı biçimde temsil edilmesi temel amaçlar arasında yer almaktadır (Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2025).

2.2.4.2. Okul Sporları Daire Başkanlığının Hedefleri ve Amaçları

İlkokuldan üniversite düzeyine kadar eğitim gören öğrencilerin, Bakanlık tarafından belirlenen spor branşlarında düzenli olarak sportif faaliyetlere katılımını sağlamak; okul içi ve okul dışı yarışmalar yoluyla sporu yaşam biçimi hâline getirmelerine katkıda bulunmak amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda, İlkokul Fiziksel Etkinlikleri (İFET) ile Geleneksel Çocuk Oyunları (GÇO) uygulamalarının yaygınlaştırılması, çocukların erken yaşlardan itibaren fiziksel hareketlilik kazanarak yeteneklerinin keşfedilmesi ve spora yönlendirilmesi hedeflenmektedir (Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2025).

Sportif faaliyetler aracılığıyla öğrencilerin bedensel, zihinsel ve sosyal gelişimlerini desteklemek; sağlıklı yaşam alışkanlıklarının kazandırılması yoluyla hareketsizliğe bağlı risklerin ve obezite oranlarının azaltılmasına katkı sağlamak temel öncelikler arasında yer almaktadır. Okul ortamında spor kültürünün, fair-play anlayışının ve olimpizm değerlerinin yaygınlaştırılması; öğrencilerin sportif etkinlikler ve oyunlar aracılığıyla zararlı alışkanlıklardan uzak tutulması da bu kapsamda önem arz etmektedir (Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2025).

Mahalli ve ulusal düzeyde farklı kademe, kategori ve branşlarda düzenlenen okul spor organizasyonlarına katılımın artırılması yoluyla, performans potansiyeli yüksek sporcuların belirlenmesi ve geliştirilmesi hedeflenmekte; bu öğrencilerin uluslararası platformlarda ülkemizi temsil edebilecek düzeye ulaşmaları için uygun ortamların oluşturulması amaçlanmaktadır. Ayrıca UOSF tarafından düzenlenen organizasyonlarda Türkiye'nin etkin ve başarılı biçimde temsil edilmesi doğrultusunda gerekli planlama ve yönlendirmelerin yapılması öngörülmektedir (Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2025).

Başarılı sporcu öğrencilerin eğitim ve spor yaşamları arasında tercih yapmak zorunda kalmalarının önüne geçilmesi amacıyla, ilkokuldan üniversiteye kadar farklı eğitim kademelerinde uygulamaya alınan sporcu burslarından daha fazla öğrencinin yararlanmasının sağlanması hedeflenmekte; bu destek mekanizması aracılığıyla öğrencilerin eğitimlerini tam burslu olarak sürdürürken sportif gelişimlerini de kesintisiz biçimde devam ettirmeleri amaçlanmaktadır (Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2025).

2.2.4.3. Okul Sporları Daire Başkanlığı Şube Müdürlüklerinin Görevleri

Okul Sporları Daire Başkanlığı, görev, yetki ve sorumluluklarını aşağıda belirtilen şube müdürlükleri aracılığıyla yerine getirmektedir.

Okul Spor Faaliyetleri Şubesinin görev ve sorumlulukları aşağıda belirtilmiştir:

- Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmî ve özel eğitim kurumlarında gerçekleştirilen okul sporları müsabakalarının planlanması, yürütülmesi ve denetlenmesini sağlamak; bu süreçlerde Millî Eğitim Bakanlığı ile etkin iş birliği ve eşgüdüm oluşturmak.
- Eğitim ve öğretim kurumlarında spor etkinliklerinin yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar yürütmek, okul sporlarının yönlendirilmesini sağlamak ve ilgili paydaşlar arasında koordinasyonu üstlenmek.
- Millî Eğitim Bakanlığında bağlı kurumlarda öğrenim gören öğrenci sporculara ilişkin idari, teknik ve uygulamaya dönük iş ve işlemleri yürütmek.
- Yıllık faaliyet planlarının hazırlanması sürecinde spor federasyonları ile ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapmak; planlanan hizmetlerin belirlenen hedeflere ulaşmasını sağlamak amacıyla gerekli düzenleyici dokümanları oluşturmak.
- Okul sporları faaliyetlerinin geliştirilmesine yönelik olarak Bakanlık ile federasyon başkanlıkları arasındaki koordinasyonu güçlendirmek; bu kapsamda ihtiyaç duyulan yönetmelik, talimat ve uygulama esaslarını hazırlamak ve güncellemek.
- Yurt içinde düzenlenen müsabakalarda derece elde eden öğrenci sporcuların ve okulların, UOSF program ve statüsü çerçevesinde gerçekleştirilecek uluslararası organizasyonlara katılımına ilişkin TOSF ile gerekli yazışmaları yürütmek.
- Okul spor faaliyetlerine ilişkin mali kaynakların planlamasını yapmak; bütçe uygulamalarına dair mali ve istatistiksel verileri düzenli olarak raporlamak.
- Okul sporlarına katılan öğrenci sporcular, okullar ve spor branşlarına ilişkin sayısal verileri kayıt altına almak; müsabaka süreçlerine yönelik çalışma takvimlerini ve sezon sonu faaliyet raporlarını hazırlamak.

- Okul sporları sezonunun tamamlanmasının ardından, ilgili paydaşların katılımıyla değerlendirme toplantıları organize etmek; önceki dönemin analizini yapmak ve izleyen sezona yönelik planlamaları oluşturmak.
- Şubenin görev alanına giren konularda görüş bildirmek; soru önermeleri ile bilgi edinme başvurularına mevzuat çerçevesinde cevap vermek.
- Şube faaliyetlerini yürürlükteki kanunlar, Cumhurbaşkanlığı karnameleri, yönetmelikler ve diğer ilgili mevzuat hükümlerine uygun olarak yürütmek; mevzuat değişikliklerini izleyerek gerekli düzenlemeleri yapmak ve görev alanına ilişkin araştırmalar gerçekleştirmek.
- Şubeye ilişkin yıllık çalışma programlarını ve faaliyet raporlarını hazırlamak.
- Daire Başkanı tarafından verilen ve görev alanı ile ilişkili diğer iş ve işlemleri yerine getirmek (Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2025).

Üniversiteler Arası Deplasmanlı Ligi (ÜNİLİG) ve Okul Spor Kulüpleri Şubesinin görev ve sorumlulukları:

- Okul spor kulüplerinin kurulmasına, faaliyetlerinin yürütülmesine ve denetlenmesine ilişkin hukuki ve idari düzenlemeleri hazırlamak; oluşturulan mevzuatın uygulanmasını sağlamak.
- Okul spor kulüplerinin ülke genelinde gerçekleştirecekleri ulusal ve yerel düzeydeki resmî spor organizasyonlarının planlanması ve yürütülmesine yönelik süreçleri koordine etmek.
- Okul spor kulüplerinin yaygınlaştırılmasına yönelik politika ve öneriler geliştirmek; bu doğrultuda gerekli çalışmaları yürütmek.
- Yükseköğretim kurumlarında öğrenim gören öğrenci sporculara ilişkin idari ve uygulamaya dönük iş ve işlemleri yürütmek.

- ÜNİLİĞ kapsamındaki sportif faaliyetler için sezonluk planlamalar yapmak ve yürütülecek spor branşlarının kapsamını belirlemek.
- ÜNİLİĞ müsabakalarında uygulanacak kuralları, uluslararası oyun kuralları ve ilgili spor federasyonlarının talimatları doğrultusunda izlemek; gerekli güncellemeleri yaparak ÜNİLİĞ talimatlarını yayımlamak.
- ÜNİLİĞ faaliyetlerine ilişkin mali planlamaları gerçekleştirmek; bütçe uygulamalarına dair mali ve istatistiksel verileri raporlamak.
- ÜNİLİĞ sezonunun tamamlanmasının ardından faaliyet raporlarını hazırlamak; istatistiksel verileri kamuoyuyla paylaşmak ve faaliyetlere ilişkin diğer idari işleri yerine getirmek.
- Şubenin görev alanına giren konularda görüş oluşturmak; soru önergeleri ile bilgi edinme taleplerine mevzuat çerçevesinde yanıt vermek.
- Şube çalışmalarını yürürlükteki kanunlar, Cumhurbaşkanlığı kararnameleri, yönetmelikler ve diğer mevzuat hükümlerine uygun biçimde yürütmek; mevzuat değişikliklerini takip ederek gerekli uyarlamaları yapmak ve görev alanına ilişkin araştırmalar gerçekleştirmek.
- Şubeye ait yıllık çalışma programlarını ve faaliyet raporlarını hazırlamak.
- Daire Başkanı tarafından verilen ve görev alanı kapsamında değerlendirilen diğer iş ve işlemleri yerine getirmek (Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2025).

Öğrenci Sporcu İşleri Şubesinin görev ve sorumlulukları:

- Olimpik ve Paralimpik branşlarda uluslararası müsabakalarda başarı elde eden millî sporculara, öğretim kurumları tarafından sağlanacak burslara ilişkin idari süreçleri yürütmek.

- Bakanlıkça belirlenen ölçütler doğrultusunda, Olimpik ve Paralimpik branşlarda ulusal veya uluslararası düzeyde başarı gösteren sporculara Millî Eğitim Bakanlığına bağlı özel öğretim kurumlarınca verilecek burslara esas işlemleri koordine etmek.
- Yükseköğretim Kurulu ile yapılan protokoller kapsamında, üniversite öğrencisi sporcuların spor yaşamlarını sürdürebilmeleri amacıyla tercih ettikleri illerdeki üniversitelere yatay geçiş yapabilmelerine yönelik yazışmaları gerçekleştirmek.
- Şubenin görev alanına giren konularda görüş bildirmek; soru önermeleri ve bilgi edinme başvurularını ilgili mevzuat çerçevesinde sonuçlandırmak.
- Şube faaliyetlerini yürürlükteki kanunlar, Cumhurbaşkanlığı kararnameleri, yönetmelikler ve ilgili diğer mevzuat hükümlerine uygun olarak yürütmek; mevzuat değişikliklerini izleyerek gerekli düzenlemeleri yapmak ve görev alanına ilişkin araştırmalar yürütmek.
- Şubeye ilişkin yıllık çalışma planlarını ve faaliyet raporlarını hazırlamak.
- Daire Başkanı tarafından verilen ve görev alanı kapsamında değerlendirilen diğer görevleri yerine getirmek (Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2025).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın gereç ve yöntem kısmında, araştırma süresince kullanılan model, evren ve örneklem, kapsam ve sınırlılıklar, veri toplama araçları, verilerin analizi ve etik yönü detaylı bir şekilde ele alınmıştır.

3.1. Araştırma Modeli

Balıkesir ilinde farklı spor dallarında lisans kaydı olan öğrencilerin okul sporlarına katılım düzeylerinin incelenmesi amacıyla yapmış olduğumuz bu araştırma, doküman analizi modelinde yürütülmüş nicel bir çalışmadır. Çalışmada Balıkesir ilinde 2018-2024 yılları arasında okul sporlarında lisanslı sporcu sayılarının cinsiyete, spor branşlarına göre dağılımı incelenmiş ve mevcut durum sayısal veriler aracılığıyla doküman analizi yapılmıştır. Araştırmada herhangi bir müdahale veya neden-sonuç ilişkisi kurulmamış, veriler olduğu gibi analiz edilmiştir.

3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Balıkesir ili sınırları içindeki eğitim veren okulların, ilkokul, ortaokul ve lise düzeyinde aktif olarak spor yapan ve sporcu lisansı bulunan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın evrenini, 2018-2024 yılları arasında Balıkesir ilinde okul sporlarına kayıtlı lisanslı sporcular oluşturmaktadır. Evrenin tamamına, Gençlik Spor Bakanlığı Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nden alınan izin ve Gençlik Spor Bakanlığının onayı ile 2018-2024 yılları arasında "Spor Bilgi Sistemi" üzerinden ulaşılmış olması nedeniyle araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş, çalışma tam sayım yöntemi ile gerçekleştirilmiştir.

3.3. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Bu tez araştırmasında 2018 ve 2024 müsabaka yılları arasında Balıkesir ilinde okul sporlarına katılım sağlayan lisanslı sporcuları kapsamaktadır. Tez araştırmasında sadece 2018-2024 yılları incelenmiş, 2020 yılında küresel çapta meydana gelen COVID-19 salgın hastalık sebebi ile 2020-2021 müsabaka yılı kapsam dışında tutulmuştur.

3.4. Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri, Türkiye Cumhuriyeti Gençlik ve Spor Bakanlığı ve Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nden 09.05.2024 tarihli ve 7670990 sayılı izin ile Spor Bilgi Sistemi üzerinden, ilgili kurumun resmi kayıtlarından elde edilen verilerden oluşmaktadır. Bu veriler, 2018-2024 yıllarına ilişkin sezonları kapsamaktadır.

3.4.1. Spor Bilgi Sistemi

Türkiye Cumhuriyeti Gençlik ve Spor Bakanlığı "Spor Bilgi Sistemi", sporla ilgili verilerin dijital ortamda toplanması, saklanması, analiz edilmesi ve yönetilmesi amacıyla oluşturulan bir bilgi teknolojileri sistemidir. Sporcu Bilgi Sistemi, sporcular, antrenörler, yöneticiler, federasyonlar ve ilgili diğer paydaşlar tarafından kullanılabilen bir internet platformudur.

Araştırma verileri, Türkiye Cumhuriyeti Gençlik ve Spor Bakanlığı ve Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nden 09.05.2024 tarihli ve 7670990 sayılı izin ile Spor Bilgi Sistemi üzerinden elde edilmiştir. Araştırmada kullanılmak üzere 2018-2024 yılları arasında; okul sporları kapsamında il, ilçe, cinsiyet, yaş kategorisi ve spor dalına göre sporcu lisansı sayıları elde edilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Bu araştırma, ilgili kurumun Spor Bilgi Sistemi üzerinden elde edilen verileri Microsoft Excel programına il, ilçe, cinsiyet, yaş kategorisi, spor dalına göre sporcu lisans sayıları kaydedilmiş ve veri seti oluşturulmuştur. Veriler, lisans sayısı (n) ve yüzde (%) olarak sunulmuştur. İl, ilçe, cinsiyet, yaş kategorisi ve spor dalı değişkenlerine göre sporcu lisansı sayıları, frekans (n) ve yüzde (%) değerleri ile ifade edilmiştir.

3.6. Araştırmanın Etik Yönü

Bu araştırma Balıkesir Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığı'ndan 01.07.2025 tarihli ve 2025/269 sayılı kararı ile "etik ve bilimsel sakınca olmadığına" dair onay alınmıştır.

4. BULGULAR

Balıkesir ilinde 2018-2024 yılları arası, Türkiye Cumhuriyeti Gençlik Spor Bakanlığı spor bilgi sisteminde lisans kaydı olan aktif sporcuların; cinsiyet, yaş, yerleşim yeri ve spor dalı verileri belirlenerek yıllara göre karşılaştırılmıştır.

Yıllara göre incelenen dönem boyunca toplam lisans sayısının ortalama değeri 12.274, minimum değeri sıfır (0) (2020-2021 sezonunda) ve maksimum değeri 20.875 (2018-2019 sezonu) olarak belirlenmiştir. Elde edilen bulgular tablolar halinde sunularak yorumlanmıştır.

Tablo 4.1. Balıkesir ili 2018-2024 yılları arası cinsiyete göre lisans sayılarının karşılaştırılması.

Yıllar	Erkek		Kadın		Toplam Lisans Sayısı	
	n	%	n	%	n	%
2018-2019	13.125	62.87	7.750	37.13	20.875	100.00
2019-2020	10.737	61.46	6.733	38.54	17.470	100.00
2020-2021	0	0.00	0	0.00	0	0.00
2021-2022	6.679	59.24	4.596	40.76	11.275	100.00
2022-2023	6.835	58.93	4.764	41.07	11.599	100.00
2023-2024	7.084	57.02	5.340	42.98	12.424	100.00

n: Lisans sayısı, %: Yüzdellik.

Araştırma verilerine göre Balıkesir ilinde 2018-2024 yılları arası toplam lisans sayıları (n) ve yüzdeleri (%) Tablo 4.1.'de özetlendi. Yıllara göre, sporcuların toplam lisans sayıları karşılaştırıldı. 2018-2019 ve 2021-2022 müsabaka yılları arası lisans sayılarında nümerik olarak azalma tespit edilmiş (sırasıyla; n=20.875, n=11.275), 2022-2023 ve 2023-2024 müsabaka yılları arası lisans sayılarında nümerik olarak artış tespit edilmiştir (sırasıyla; n=11.599, n=12.424). En fazla lisans sayısı 2018-2019 müsabaka yılı, en az lisans sayısı 2021-2022 müsabaka yılı olduğu tespit edildi (sırasıyla; n=20.875, n=11.275). Cinsiyete göre lisans verileri karşılaştırıldığında, 2018-2024 müsabaka yılları arası erkek sporcuların lisans yüzdeleri, kadın sporcuların lisans yüzdelerinden daha yüksek olduğu istatistiksel

olarak tespit edildi [(2018-2019 yılı; erkek %62.87, kadın %37.13), (2023-2024 yılı; erkek %57.02, kadın %42.98)]. 2018-2024 müsabaka yılları arası erkek sporcuların lisans yüzdesi azalırken (2018-2019 yılı; %62.87, 2023-2024 yılı; %57.02) kadın sporcuların lisans yüzdesi istatistiksel olarak artmıştır (2018-2019 yılı; %37.13, 2023-2024 yılı; %42.98).

Tablo 4. 2. Balıkesir ili 2018-2024 yılları arası yaş kategorilerine göre lisans sayılarının karşılaştırılması.

Yaş Kategorileri	2018 - 2019		2019 - 2020		2020 - 2021		2021 - 2022		2022 - 2023		2023 - 2024	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Gençler A	6.287	30.12	5.519	31.59	0	0.00	4.215	37.38	4.171	35.96	3.690	29.70
Gençler B	1.221	5.85	818	4.68	0	0.00	472	4.19	585	5.04	842	6.78
Yıldızlar	6.739	32.28	3.552	20.33	0	0.00	2.239	19.86	2.615	22.55	2.953	23.77
Minikler A	1.602	7.67	1.442	8.25	0	0.00	271	2.40	298	2.57	316	2.54
Minikler B	97	0.46	5.024	28.76	0	0.00	2.856	25.33	3.301	28.46	3.713	29.89
Küçükler	4.929	23.61	1.099	6.29	0	0.00	1.222	10.84	629	5.42	910	7.32
Balıkesir Toplam	20.875	100.00	17.470	100.00	0	0.00	11.275	100.00	11.599	100.00	12.424	100.00

n: Lisans sayısı, %: Yüzdeler.

Tablo 4.2. incelendiğinde yıllara göre yaş kategorileri karşılaştırıldığında, 2018-2019 müsabaka yılında istatistiksel olarak en fazla lisans yüzdesi Yıldızlar, en az lisans yüzdesi Minikler B yaş kategorisi olduğu tespit edildi(sırasıyla; %32.28, %0.46). 2019-2020 müsabaka yılında istatistiksel olarak en fazla lisans yüzdesi Gençler A, en az lisans yüzdesi Gençler B yaş kategorisi olduğu tespit edildi(sırasıyla; %31.59, %4.68). 2021-2022 ve 2022-2023 müsabaka yılları arası istatistiksel olarak en fazla lisans yüzdesi Gençler A, en az lisans yüzdesi Minikler A yaş kategorisi olduğu tespit edildi[(2021-2022 yılı, sırasıyla; %37.38, %2.40), (2022-2023 yılı, sırasıyla; %35.96, %2.57)]. 2023-2024 müsabaka yılında istatistiksel olarak en fazla lisans yüzdesi Minikler B, en az lisans yüzdesi Minikler A yaş kategorisi olduğu tespit edildi(sırasıyla; %29.89, %2.54).

Tablo 4. 3. Balıkesir ili 2018-2024 yılları arası ilçelere göre lisans sayılarının karşılaştırılması.

İlçe Adı	2018 - 2019		2019 - 2020		2020 - 2021		2021 - 2022		2022 - 2023		2023 - 2024	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Altıeylül	3.720	17.82	2.936	16.81	0	0.00	2.388	21.18	2.843	24.51	2.793	22.48
Ayvalık	850	4.07	758	4.34	0	0.00	600	5.32	485	4.18	378	3.04
Balya	48	0.24	31	0.17	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00
Bandırma	1.537	7.36	1.576	9.02	0	0.00	1.296	11.49	839	7.23	988	7.95
Bigadiç	783	3.75	628	3.59	0	0.00	223	1.98	197	1.70	233	1.88
Burhaniye	938	4.49	729	4.17	0	0.00	478	4.24	517	4.46	701	5.64
Dursunbey	413	1.98	423	2.42	0	0.00	6	0.05	188	1.62	117	0.94
Edremit	3.536	16.94	1.873	10.72	0	0.00	954	8.46	1.021	8.80	1.146	9.22
Erdek	191	0.91	138	0.79	0	0.00	166	1.47	141	1.22	97	0.78
Gömeç	147	0.70	166	0.95	0	0.00	212	1.88	84	0.72	92	0.74
Gönen	1.444	6.92	1.308	7.49	0	0.00	743	6.59	915	7.89	815	6.56
Havran	394	1.89	417	2.39	0	0.00	247	2.19	238	2.05	164	1.32
Karesi	5.104	24.45	5.216	29.86	0	0.00	3.257	28.89	3.474	29.95	4.114	33.11
Kepsut	408	1.95	232	1.33	0	0.00	96	0.85	82	0.71	51	0.41
Manyas	163	0.78	178	1.02	0	0.00	78	0.69	90	0.78	63	0.51
Marmara	47	0.22	32	0.19	0	0.00	11	0.10	80	0.69	100	0.80
Savaştepe	124	0.59	89	0.51	0	0.00	30	0.27	37	0.32	91	0.73
Susurluk	418	2.00	341	1.95	0	0.00	294	2.61	204	1.76	308	2.48
Sındırgı	368	1.76	93	0.53	0	0.00	88	0.78	89	0.77	81	0.65
İvrindi	242	1.16	306	1.75	0	0.00	108	0.96	75	0.65	92	0.74
Balıkesir Toplam	20.875	100.00	17.470	100.00	0	0.00	11.275	100.00	11.599	100.00	12.424	100.00

n: Lisans sayısı, %: Yüzdeler.

Tablo 4.3.'de Balıkesir iline bağlı ilçelerin yıllara göre lisans verileri incelendiğinde, 2018-2019 müsabaka yılı istatiksels olarak en fazla lisans yüzdesi Karesi ilçesi, en az lisans yüzdesi Marmara ilçesi olduğu tespit edildi (Karesi; %24.45, Marmara; %0.22). 2019-2024 müsabaka yılları arası istatiksels olarak en fazla lisans yüzdesi Karesi ilçesi, en az lisans yüzdesi Balya ilçesi olduğu tespit edildi [sırasıyla; (2019-2020 yılı; Karesi %29.86, Balya %0.17), (2021-2022 yılı; Karesi %28.89, Balya %0.00), (2022-2023 yılı; Karesi %29.95, Balya %0.00), (2023-2024 yılı; Karesi %33.11, Balya %0.00)].

Tablo 4. 4. Balıkesir ili 2018-2024 yılları arası spor dalına göre lisans sayılarının karşılaştırılması.

Spor Dalı	2018 - 2019		2019 - 2020		2020 - 2021		2021 - 2022		2022 - 2023		2023 - 2024	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Atletizm	4.979	23.85	888	5.08	0	0.00	1.749	15.51	598	5.16	544	4.38
Badminton	208	1.00	316	1.81	0	0.00	234	2.08	208	1.79	152	1.22
Basketbol	1.348	6.46	1.295	7.41	0	0.00	808	7.17	939	8.10	798	6.42
Beyzbol	0	0.00	17	0.10	0	0.00	11	0.10	25	0.22	59	0.47
Bocce	356	1.71	427	2.44	0	0.00	257	2.28	257	2.22	222	1.79
Boks	20	0.10	20	0.11	0	0.00	31	0.27	58	0.50	96	0.77
Bilek Güreşi	46	0.22	214	1.22	0	0.00	56	0.50	358	3.09	429	3.45
Bisiklet	10	0.05	21	0.12	0	0.00	26	0.23	11	0.09	23	0.19
Floor Curling	0	0.00	102	0.58	0	0.00	146	1.29	242	2.09	435	3.50
Artistik Cimnastik	201	0.96	230	1.32	0	0.00	148	1.31	163	1.41	218	1.75
Dart	182	0.87	252	1.44	0	0.00	129	1.14	159	1.37	131	1.05
Spor Tırmanışı	231	1.11	308	1.76	0	0.00	252	2.24	284	2.45	324	2.61
Eskrim	28	0.13	26	0.15	0	0.00	20	0.18	22	0.19	24	0.19
Futbol	2.441	11.69	2.526	14.46	0	0.00	1.052	9.33	1.113	9.60	862	6.94
Futsal	2.590	12.41	2.440	13.97	0	0.00	1.726	15.31	1.872	16.14	2.070	16.66
Geleneksel Türk Okçuluk	0	0.00	0	0.00	0	0.00	13	0.12	13	0.11	3	0.02
Güreş	332	1.59	425	2.43	0	0.00	263	2.33	342	2.95	321	2.58
Halk Oyunları	270	1.29	328	1.88	0	0.00	95	0.84	74	0.64	94	0.76
Hentbol	604	2.89	524	3.00	0	0.00	222	1.97	246	2.12	378	3.04
Hokey	0	0.00	34	0.19	0	0.00	11	0.10	0	0.00	0	0.00

Tablo 4. 4. (devam) Balıkesir ili 2018-2024 yılları arası spor dalına göre lisans sayılarının karşılaştırılması.

Spor Dalı	2018 - 2019		2019 - 2020		2020 - 2021		2021 - 2022		2022 - 2023		2023 - 2024	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Judo	72	0.34	113	0.65	0	0.00	100	0.89	117	1.01	167	1.34
Karate	110	0.53	123	0.70	0	0.00	63	0.56	140	1.21	147	1.18
Korfbol	0	0.00	50	0.29	0	0.00	113	1.00	93	0.80	99	0.80
Kick Boks	45	0.22	96	0.55	0	0.00	4	0.04	12	0.10	35	0.28
Kriket	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	31	0.27	49	0.39
Masa Tenisi	504	2.41	633	3.62	0	0.00	340	3.02	312	2.69	311	2.50
Modern Pentatlon	1	0.00	2	0.01	0	0.00	17	0.15	5	0.04	30	0.24
Muay Thai	112	0.54	112	0.64	0	0.00	13	0.12	83	0.72	127	1.02
Okçuluk	71	0.34	4	0.02	0	0.00	82	0.73	79	0.68	87	0.70
Oryantiring	349	1.67	285	1.63	0	0.00	227	2.01	178	1.53	179	1.44
Satranç	2.765	13.25	2.512	14.38	0	0.00	804	7.13	881	7.60	1.019	8.20
Taekwondo	170	0.81	187	1.07	0	0.00	131	1.16	282	2.43	410	3.30
Tenis	64	0.31	128	0.73	0	0.00	103	0.91	86	0.74	82	0.66
Softbol	0	0.00	0	0.00	0	0.00	27	0.24	33	0.28	30	0.24
Triatlon	10	0.05	27	0.15	0	0.00	58	0.51	65	0.56	75	0.60
Voleybol	2.336	11.19	2.488	14.24	0	0.00	1.556	13.80	1.831	15.79	1.917	15.43
Wushu	49	0.23	17	0.10	0	0.00	1	0.01	19	0.16	76	0.61
Yelken	8	0.04	1	0.01	0	0.00	23	0.20	24	0.21	20	0.16
Yüzme	363	1.74	299	1.71	0	0.00	364	3.23	345	2.97	385	3.10
Balıkesir Toplam	20.875	100.00	17.470	100.00	0	0.00	11.275	100.00	11.599	100.00	12.424	100.00

n: Lisans sayısı, %: Yüzdeler.

Tablo 4.4'te 2018-2024 yılları arası spor dallarına göre karşılaştırma yapıldığında, 2018-2019 müsabaka yılında istatikselsel olarak en fazla lisans yüzdesi Atletizm, en az lisans yüzdesi Beyzbol, Floor Curling, Geleneksel Türk Okçuluk, Hokey, Korfbol, Kriket, Softbol spor dalı olduğu tespit edildi(sırasıyla; %23.85, %0.00..., %0.00). 2019-2020 müsabaka yılında spor dallarına göre istatikselsel olarak en fazla lisans yüzdesi Futbol, en az lisans yüzdesi Geleneksel Türk Okçuluk, Kriket, Softbol spor dalı olduğu tespit edildi(sırasıyla; %14.46, %0.00..., %0.00). 2021-2022 müsabaka yılında istatikselsel olarak en fazla lisans yüzdesi Atletizm, en az lisans yüzdesi Kriket spor dalı olduğu tespit edildi(sırasıyla; %15.51, %0.00). 2022-2023 ve 2023-2024 müsabaka yıllarında istatikselsel olarak en fazla lisans yüzdesi Futsal, en az lisans yüzdesi Hokey spor dalı olduğu tespit edildi[sırasıyla; (2022-2023 yılı, %16.14, %0.00), (2023-2024 yılı, %16.66, %0.00)].

5. TARTIŞMA

Bu çalışmada Balıkesir ilinde 2018–2024 yılları arasında lisanslı sporcu sayılarının cinsiyete göre dağılımı incelenmiştir. Elde edilen bulgular, incelenen tüm dönemlerde erkek lisanslı sporcu sayısının kadınlardan fazla olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, yıllar içerisinde kadın lisanslı sporcuların toplam lisans sayısı içindeki oranında düzenli bir artış olduğu belirlenmiştir.

Araştırmalar, çocukluk ve ergenlik döneminde erkek öğrencilerin genel olarak organize spor etkinliklerine katılım oranının kız öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğunu göstermektedir; bu yaklaşımla erkeklerin takım sporlarına daha sık dahil oldukları ifade edilmektedir (Mateo-Orcajada vd., 2021). Buna karşın bazı uluslararası çalışmalar, küçük yaştaki (örneğin 5–11 yaş arası) kız ve erkek çocuklar arasında spor katılım oranları açısından anlamlı bir fark olmadığını da ortaya koymaktadır, bu da erken dönemlerde cinsiyet farkının daha az olduğunu göstermektedir (Owen vd., 2025). Ancak ergenlik sürecine girildiğinde, erkeklerin spor kulüplerine ve rekabetçi etkinliklere katılım oranlarının kızlardan daha yüksek seyretmeye devam ettiği ve bu farklılıkların özellikle takım sporlarında daha belirgin olduğu bildirilmektedir (Owen vd., 2025). Bir başka çalışmada ise kız çocuklarının erkeklere göre organize spora katılımının daha düşük olduğu, bunun da beden imajı, akran baskısı ve sporla ilgili olumsuz deneyimler gibi psiko-sosyal faktörlerden kaynaklanabileceği öne sürülmektedir (Slater ve Tiggemann, 2011). Ayrıca cinsiyetlere göre spor türü tercihlerinde de farklılıklar gözlemlenmekte, erkeklerin genellikle güç ve takım odaklı sporları tercih ettiği; kızların ise bireysel, estetik veya ifade odaklı sportif etkinliklere yöneldiği ifade edilmektedir (Mateo-Orcajada vd., 2021). Çalışmamızda, 2018–2019 sezonunda toplam lisans sayısı en yüksek düzeyde gerçekleşmiş (n=20.875), erkek sporcuların oranı %62,87, kadın sporcuların oranı ise %37,13 olarak kaydedilmiştir. 2019–2020 sezonunda toplam lisans sayısında düşüş yaşanmasına rağmen kadın sporcuların oranında artış gözlenmiştir. 2020–2021 sezonunda lisanslı sporcu sayılarının sıfır olması, pandemi koşulları nedeniyle sportif faaliyetlerin durdurulmasıyla açıklanabilecek olağan dışı bir durumdur ve bu yıl

analizlerde istisnai bir dönem olarak değerlendirilmiştir. Literatürde ortaya konulan bu bulgular, spor katılımında cinsiyete bağlı farklılıkların yaşa ve sporun örgütlenme düzeyine göre değişkenlik gösterebildiğini ortaya koymaktadır. Özellikle ergenlik döneminde erkek öğrencilerin organize ve rekabetçi spor ortamlarına daha yoğun katılım göstermesi, okul sporları ve lisanslı sporcu dağılımlarına da yansımaktadır. Bu bağlamda, bireylerin sporla kurduğu ilişkinin sürekliliği ve niteliği; sosyo-kültürel beklentiler, sportif fırsatlara erişim ve cinsiyete özgü yönelimlerle şekillenmektedir. Dolayısıyla literatürde vurgulanan cinsiyet temelli katılım eğilimlerinin, nicel verilerle desteklenerek incelenmesi, okul sporları kapsamında mevcut durumun daha bütüncül biçimde değerlendirilmesine olanak sağlayacaktır.

Buna karşılık, çok sayıda çalışma spor katılımının uzun vadede kızlar için de fiziksel aktivite düzeyini artırmada önemli bir rol oynadığını göstermekte; bu katılımın kızlarda yetişkinlikte fiziksel aktiviteye devam etme olasılığını olumlu etkilediği belirtilmektedir (Kwon vd., 2021). Araştırmamızda, 2021–2022 sezonundan itibaren lisanslı sporcu sayılarında yeniden artış görülmüş, bu artış özellikle kadın sporcular lehine gerçekleşmiştir. Kadın lisanslı sporcuların oranı 2021–2022 sezonunda %40,76'ya, 2022–2023 sezonunda %41,07'ye ve 2023–2024 sezonunda %42,98'e yükselmiştir. Buna paralel olarak erkek sporcuların oranında kademeli bir azalma meydana gelmiştir. Bu bağlamda, kız öğrencilerin erken yaşlarda spora katılımlarının sürdürülmesi ve desteklenmesi, yalnızca kısa vadeli fiziksel kazanımlarla sınırlı kalmamakta; uzun vadede fiziksel aktivite alışkanlığının yetişkinlik dönemine taşınmasında da belirleyici bir etki oluşturmaktadır.

Literatürde vurgulanan bu süreklilik etkisi, çalışmamızda elde edilen bulgularla örtüşmektedir. Nitekim pandemi sonrası dönemde okul sporları ve lisanslı faaliyetlerin yeniden yapılandırılmasıyla birlikte, kız öğrencilerin spora katılım oranlarında istikrarlı bir artış gözlenmiştir. 2021–2024 yılları arasında kadın lisanslı sporcu oranlarındaki kademeli yükseliş, kızların spor ortamlarına yeniden dahil edilmesi ve katılımın sürekliliğinin sağlanmasının somut bir çıktısı olarak değerlendirilebilir. Bu durum, erken dönemde desteklenen spor katılımının, ilerleyen yıllarda kız öğrencilerin sporda kalıcılığını artırdığına işaret ederek literatürde belirtilen uzun vadeli etkileri nicel verilerle desteklemektedir. Okul sporları programları ve politikalarının, erkek–kız katılım farkını azaltmak için hem katılım

imkânlarını eşitlemesi hem de farklı spor türleri ve motivasyonları dikkate alarak teşvik stratejileri geliştirmesi önem arz etmektedir.

Balıkesir ilinde 2018–2024 yılları arasında lisanslı sporcuların yaş kategorilerine göre dağılımında önemli değişimler gözlenmektedir. Bu araştırmada Balıkesir ilinde 2018–2024 yılları arasında lisanslı sporcu sayılarının yaş kategorilerine göre dağılımı incelenmiş ve spor katılımının belirli yaş gruplarında yoğunlaştığı görülmüştür.

Araştırma verilerimize göre, 2018–2019 sezonunda toplam lisans sayısı 20.875 olup, en yüksek payı %32,28 ile Yıldızlar, %30,12 ile Gençler A ve %23,61 ile Küçükler kategorileri oluşturmuştur. Minikler A (%7,67) ve Minikler B (%0,46) gruplarının oranları diğer kategorilere göre daha düşüktür. Özellikle Gençler A ve Yıldızlar kategorilerinin birçok sezonda en yüksek paya sahip olması, ergenlik döneminin organize spor katılımı açısından kritik bir dönem olduğunu göstermektedir. Literatürde de ergenlik çağında bireylerin fiziksel yeterliliklerinin artması, rekabetçi ortamlara yönelim ve akran etkisinin güçlenmesi nedeniyle spor kulüplerine katılım oranlarının yükseldiği ifade edilmektedir (Eime vd, 2013; Farooq vd., 2020). Bu durum, çalışmamızda elde edilen bulgularla örtüşmektedir.

2018–2019 sezonunda lisanslı sporcu sayısının en yüksek seviyede gerçekleşmesi, pandemi öncesi dönemde okul sporları ve kulüp faaliyetlerinin düzenli biçimde sürdürüldüğünü göstermektedir. 2019–2020 sezonunda toplam lisans sayısı 17.470'e düşerken, Minikler B kategorisindeki lisanslı sporcu sayısı (%28,76) belirgin bir artış göstermiştir. Diğer kategorilerde özellikle Yıldızlar (%20,33) ve Küçükler (%6,29) kategorilerinde düşüş gözlenmiştir. 2020–2021 sezonunda tüm kategorilerde lisans sayısı sıfır olarak kaydedilmiştir; bu durum pandemi nedeniyle sportif faaliyetlerin durmasıyla açıklanabilir. Buna karşın 2019-2020 sezonunda lisanslı sporcu sayısındaki düşüş ve 2020–2021 sezonunda tüm kategorilerde lisans sayısının sıfır olması, COVID-19 pandemisinin spor katılımı üzerindeki doğrudan etkisini ortaya koymaktadır. Uluslararası çalışmalar, pandemi sürecinde çocuk ve gençlerin spor kulüplerine erişiminin kısıtlandığını ve fiziksel aktivite düzeylerinde ciddi düşüşler yaşandığını göstermektedir (Dunton vd., 2020;

Rossi vd., 2021). Bu bağlamda 2020–2021 sezonu, çalışmada istisnai bir dönem olarak değerlendirilmiştir.

2021–2022 sezonunda toplam lisans sayısı 11.275'e yükselmiş, Gençler A (%37,38) ve Minikler B (%25,33) kategorilerinin payı öne çıkmıştır. Küçükler (%10,84) ve Minikler A (%2,40) kategorilerinde düşük katılım devam etmiştir. Pandemi sonrasında, özellikle 2021–2022 sezonundan itibaren lisanslı sporcu sayılarında yeniden artış görülmesi, spor faaliyetlerinin normalleşmesiyle birlikte çocuk ve gençlerin organize spora geri döndüğünü göstermektedir. Bu artışın özellikle Gençler A ve Minikler B kategorilerinde yoğunlaşması, hem ergenlik döneminde spora olan ilginin devam ettiğini hem de çocukluk döneminde spora erken yaşta katılımın önemini ortaya koymaktadır. Yapılan araştırmalarda, spora erken yaşta başlayan çocukların fiziksel aktiviteyi sürdürme olasılıklarının daha yüksek olduğu ve sporun yaşam boyu alışkanlık hâline gelmesinde erken deneyimlerin belirleyici olduğu belirtilmektedir (Kwon vd., 2021).

2022–2023 sezonunda toplam lisans sayısı 11.599'a çıkmış, Gençler A (%35,96) ve Minikler B (%28,46) kategorileri en yüksek paya sahip olmuştur. Yıldızlar (%22,55) ve Küçükler (%5,42) kategorileri göreceli olarak daha düşük oranlarda kalmıştır. 2023–2024 sezonunda toplam lisans sayısı 12.424'e ulaşmış, Minikler B (%29,89) ve Gençler A (%29,70) kategorilerinin payı benzer seviyelere gelmiştir. Yıldızlar (%23,77) ve Küçükler (%7,32) kategorilerinin oranları önceki yıllara kıyasla kısmen artış göstermiştir. Minikler A ve Küçükler kategorilerinde bazı sezonlarda düşük katılım oranlarının görülmesi, yaşa bağlı motivasyon, aile desteği ve erişim olanaklarıyla ilişkili olabilir. Araştırmalar, küçük yaş gruplarında spor katılımının büyük ölçüde ebeveyn yönlendirmesine, okul temelli etkinliklerin çeşitliliğine ve uygun fiziksel ortamların varlığına bağlı olduğunu göstermektedir (Côté ve Hancock, 2016). Bu nedenle erken çocukluk dönemine yönelik spor programlarının güçlendirilmesi, bu kategorilerdeki katılım oranlarını artırabilir.

Çalışmanın genel bulguları, yaş gruplarına göre spor katılımının homojen olmadığını ve belirli dönemlerde yoğunlaştığını ortaya koymaktadır. Özellikle pandemi sonrası dönemde Gençler A ve Minikler B kategorilerinin payının artması, bu yaş gruplarının spor faaliyetlerine katılım açısından daha istikrarlı olduğunu

göstermektedir. Benzer şekilde, uluslararası literatürde de spor katılımının yaşa göre dalgalı bir yapı sergilediği, ergenlik döneminde zirveye ulaştığı ve uygun politikalarla bu katılımın sürdürülebilir hâle getirilebileceği vurgulanmaktadır (Eime vd., 2013; Farooq vd., 2020). Balıkesir iline ait lisanslı sporcu verileri, spor katılımının yaş gruplarına göre farklılaştığını ve özellikle ergenlik ile erken çocukluk dönemlerinin sporcu kazanımı açısından kritik olduğunu göstermektedir. Bu bulgular, okul sporları ve altyapı programlarının yaşa özgü ihtiyaçlar dikkate alınarak planlanmasının önemini ortaya koymakta; spor politikalarının sürdürülebilir katılımı destekleyecek şekilde yapılandırılması gerektiğine işaret etmektedir.

Balıkesir ilinde 2018–2024 yılları arasında lisanslı sporcuların ilçelere göre dağılımında belirgin farklılıklar görülmektedir. Balıkesir ilindeki belirgin farklılıkların gözlenmesi, gençlerin okul sporlarına katılımının yalnızca bireysel eğilimlerle değil coğrafi konum, altyapı erişimi ve sosyo-ekonomik çevre ile şekillendiğini göstermektedir. Literatürde, çocuk ve gençlerin organize spor faaliyetlerine katılım oranlarının coğrafi olarak değiştiği ve kırsal/az nüfuslu bölgelerde katılımın daha düşük seyrettiği ifade edilmektedir; bu bağlamda Balıkesir’de küçük ve kırsal ilçelerde lisanslı sporcu sayılarının düşük kalması, kırsal bölgelerde spor fırsatlarının sınırlı olmasına bağlanabilir (Black vd., 2022; Wallace, 2021).

Araştırma bulgularımıza göre, 2018–2019 sezonunda en yüksek pay Karesi (%24,45) ve Altıeylül (%17,82) ilçelerinde yoğunlaşmıştır. Edremit (%16,94) ve Bandırma (%7,36) da lisanslı sporcuların yüksek oranlara sahip olduğu ilçeler arasındadır. En düşük lisanslı sporcu sayısı Marmara (%0,22) ve Balya (%0,24) ilçelerinde kaydedilmiştir. Bu değerler bu bölgelerdeki ortalama nüfus yoğunluğuna göre oranlandığında, 2018–2019 sezonuna ait lisanslı sporcu verilerinin ilçelerin nüfus büyüklükleri dikkate alındığında, lisanslı sporcuların toplam içindeki payı en yüksek olan Karesi ilçesi (%24,45), yaklaşık 181 bin kişilik nüfusu göz önünde bulundurulduğunda, nüfusa oranla lisanslı sporcu yoğunluğunun da en yüksek olduğu ilçe olarak en üst sıradaki yerini korumaktadır. Altıeylül ilçesi, lisanslı sporcuların toplam içindeki payı açısından (%17,82) üst sıralarda yer almasına karşın, yaklaşık 185 bin kişilik nüfusu nedeniyle kişi başına düşen lisanslı sporcu oranında Edremit ilçesinin (%16,94; yaklaşık 173 bin nüfus) gerisinde kalmaktadır.

Bandırma ilçesi ise %7,36'lık lisanslı sporcu payı ve yaklaşık 167 bin kişilik nüfusu ile nüfusa oranla lisanslı sporcu yoğunluğu açısından orta düzeyde ilçe konumundadır.

Marmara ilçesinin 2023 yılı itibarıyla yaklaşık 11.500 kişilik toplam nüfusa sahip olması, Balya ilçesinin ise yaklaşık 13.000 kişilik bir nüfus büyüklüğünde olmasıyla birlikte, Marmara ilçesinde yaklaşık 3.600, Balya ilçesinde ise yaklaşık 3.400 kişiden oluşan genç nüfusun (0–29 yaş) mutlak sayı olarak düşük düzeyde kalması, spora katılım potansiyelini doğrudan sınırlandıran temel unsurlar arasında yer alabilir. Özellikle Balya ilçesinde 65 yaş ve üzeri nüfus oranının yüksekliği, genç nüfusun toplam nüfus içindeki payını azaltmakta ve bu durum lisanslı sporcu oranlarının düşük seyretmesine yol açtığını düşündürmektedir. Literatürde, yaşlı nüfus oranının arttığı ve genç nüfusun azaldığı yerleşimlerde organize ve lisanslı spor faaliyetlerinin sınırlı kaldığına yönelik bulgular, Balya ilçesi açısından bu durumu destekler niteliktedir.

2018–2019 sezonunda Karesi, Altıeylül ve Edremit gibi büyük yerleşim yerlerinde lisanslı sporcu oranlarının yüksek olması, bu ilçelerin daha fazla spor tesisi, kulüp ve altyapı fırsatı sunması ile açıklanabilir. Spor katılımının tesislere ve donanımlı ortamlara erişimle pozitif ilişki içinde olduğuna dair bulgular, yakın spor alanlarının katılımı artırdığı yönündeki çalışmaları desteklemektedir (Eime vd., 2017). Edremit ve Bandırma gibi orta ölçekli ilçelerin de nispeten yüksek lisans sayıları, bölgesel spor altyapısının ve yerel kulüp ağlarının etkinliğini gösterebilir. Araştırmalar, yerel spor yapılarının çeşitliliği ve spor alanlarına erişim kolaylığının gençlerde organize spora katılımı artıran önemli etmenler olduğunu ortaya koymuştur (Eime vd., 2017). Marmara ve Balya gibi küçük nüfuslu ilçelerde lisanslı sporcu oranlarının düşüklüğü, coğrafi erişim zorlukları, seyahat mesafeleri ve tesis eksikliği gibi çevresel engellerin etkisine işaret etmektedir. Bu tür bölgelerde yaşayan aileler ve gençler, uygun altyapı olmadığı için organize spora daha az dahil olabilmektedir; bu durum, kırsal ve küçük yerleşim yerlerinde spor katılımının zorluklarını ortaya koyan uluslararası bulgularla uyumludur (Von Seggern vd., 2024).

2019–2020 sezonunda toplam lisans sayısı 17.470'e düşmüş, Karesi (%29,86) ve Altıeylül (%16,81) ilçeleri ön plana çıkmıştır. Minör ilçelerde (Marmara, Balya, Manyas) lisanslı sporcu sayıları oldukça düşük seviyelerde kalmıştır. 2020–2021

sezonunda lisanslı sporcu sayıları tüm ilçelerde sıfır olarak kaydedilmiş, bu durum pandemi nedeniyle sportif faaliyetlerin durdurulmasıyla açıklanabilir. 2019–2020 sezonundaki genel lisans sayısındaki azalma, ülke genelinde başlayan pandemi koşulları ve buna bağlı olarak spor tesislerinin kapanmasıyla açıklanabilir. Pandemi araştırmaları, dünya çapında çocuk ve gençlerin spor ve fiziksel etkinliklere erişiminin ciddi biçimde kısıtlandığını göstermiştir (Aspen Institute, 2026). 2020–2021 sezonunda tüm ilçelerde lisanslı sporcu sayısının sıfırlanması, pandemi önlemlerinin okul sporları ve kulüp faaliyetlerini tamamen durdurması ile bağdaştırılabilir. Bu durum, saha düzeyindeki faaliyetlerin toplumun dışsal koşullarından ne kadar etkilendiğini ortaya koymaktadır (Aspen Institute, 2026).

2021–2022 sezonunda toplam lisans sayısı 11.275'e yükselmiş, Karesi (%28,89) ve Altıeylül (%21,18) ilçeleri öne çıkmıştır. Edremit (%8,46), Bandırma (%11,49) ve Gönen (%6,59) ilçelerinde orta düzeyde lisanslı sporcu bulunurken, küçük ilçelerde katılım oldukça düşük seviyelerde kalmıştır. 2022–2023 sezonunda toplam lisans sayısı 11.599'a çıkmış, Karesi (%29,95) ve Altıeylül (%24,51) ilçelerindeki lisans sayısı artış göstermiştir. Marmara ilçesinde önceki yıllara göre önemli bir artış (%0,69) gözlenmiştir. 2023–2024 sezonunda toplam lisans sayısı 12.424'e ulaşmış, Karesi (%33,11) ve Altıeylül (%22,48) ilçeleri en yüksek paya sahip olmuştur. Edremit (%9,22) ve Bandırma (%7,95) orta düzeyde, diğer küçük ilçelerdeki lisans sayıları ise düşük kalmaya devam etmiştir. Pandemi sonrasında 2021–2022 ve 2022–2023 dönemlerinde lisans sayılarındaki yeniden artış, spor organizasyonlarının yeniden aktifleşmesi, okul sporları programlarının ve kulüp faaliyetlerinin tekrar başlamasıyla paralellik göstermektedir. Spor katılımı araştırmalarında spor altyapısının yeniden açılması ve organizasyonların düzenlenmesi ile katılım oranlarının toparlandığı rapor edilmiştir (Aspen Institute, 2026). Rapordaki veriler araştırmamızdaki verileri desteklemektedir.

Her iki sezonda da Karesi ve Altıeylül'ün yüksek pay sahibi olması, büyükşehirleşme ve nüfus yoğunluğunun spor katılımını artıran bir faktör olduğunu düşündürmektedir. Kentleşme ile birlikte spor tesislerine ve organizasyonlara erişimin kolaylaşması, spor katılımını artırma eğilimindedir; bu, farklı coğrafi bölgeler arasındaki spor katılım farklarını inceleyen çalışmalarda da vurgulanmıştır (Urbanization. 2026). Edremit ve Bandırma gibi ilçelerde orta düzeyde lisanslı

sporcu sayılarının gözlenmesi, bu ilçelerin hem altyapı hem de nüfus büyüklüğü açısından orta seviyede spor fırsatları sunmasına bağlanabilir. Bununla birlikte, küçük ilçelerdeki düşük katılım, sahip olunan rekreatif ve organize spor alanlarının yetersizliğinin gençleri spor dışında bırakmasıyla ilişkilendirilebilmektedir (Australian Sports Commission, 2026). Genel olarak, Balıkesir’deki lisanslı sporcu dağılımının yerleşim yerinin büyüklüğü, altyapı erişimi, ekonomik imkânlar ve coğrafi konum gibi çoklu faktörlerin etkileşimiyle şekillendiği söylenebilir. Coğrafi ve sosyo-ekonomik etmenler yalnızca spor katılım oranlarını değil, aynı zamanda gençlerin fiziksel aktivite fırsatlarını ve sosyal çevreyle etkileşimini de belirgin biçimde etkileyebilmektedir; bu da saha düzeyinde planlanan spor politikalarının bölgesel farklılıklar gözetilerek yapılması gerektiğini göstermektedir.

Balıkesir ilinde 2018–2024 yılları arasında spor branşlarına göre lisanslı sporcu dağılımı incelendiğinde, futsal, voleybol, satranç ve atletizm gibi hem bireysel hem de takım tabanlı sporların yoğun katılımı öne çıktığı görülmektedir. Bölgelere göre dağılım incelendiğinde, Karesi, 2018-2024 yılları arasında toplam 13,268 lisans sayısıyla en çok tercih edilen bölgedir. Bu bölgede en çok tercih edilen spor branşları sırasıyla Atletizm, Satranç, Futsal, Basketbol ve Voleyboldur. Edremit ise toplam 6,976 lisans sayısıyla ikinci sıradadır. En çok tercih edilen sporlar Atletizm, Satranç, Futbol, Voleybol ve Futsaldır. Altıeylül, toplam 7,773 lisans sayısıyla üçüncü sıradadır ve burada en çok tercih edilen branşlar Futsal, Atletizm, Satranç, Voleybol ve Basketboldur. Bandırma ise 4,768 lisans sayısı ile dördüncü sırada yer almakta olup, en çok tercih edilen sporlar Futsal, Futbol, Voleybol, Basketbol ve Atletizmdir. Örneğin Balıkesir coğrafi olarak su sporlarına (yüzme, triatlon v.b) ve güreş sporunda başarılı olmasına rağmen, bu branşların dağılımı okul sporlarında ilk beşe girememiştir.

Bu tür spor dallarının popülerlik kazanması, çocuk ve gençlerin fiziksel aktiviteye yönelmesinde çocukların ilgi ve branş tercihleri ile okul sporları programlarının çeşitliliğinin etkili olduğuna dair literatürdeki bulgularla uyumludur; spor katılımı, kişisel motivasyonun yanı sıra branşların erişilebilirliği ve okul-kulüp altyapısıyla da ilişkilidir (Aktaş vd., 2025).

Araştırma verilerine göre, 2018–2019 sezonunda toplam lisans sayısı 20.875 olup, en yüksek payı Atletizm (%23,85), Satranç (%13,25), Futsal (%12,41),

Voleybol (%11,19) ve Futbol (%11,69) gibi bireysel ve takım sporları oluşturmuştur. Diğer spor dallarının her birinin payı %1–3 civarında olup, bazı spor dallarında (Beyzbol, Hokey, Korfbol, Modern Pentatlon, Wushu, Yelken) lisanslı sporcu sayısı oldukça düşüktür. Özellikle futsal ve voleybol gibi takım sporlarının lisanslı sporcu dağılımında yüksek pay alması, takım sporlarının çocuk ve gençlerde sosyal bağ kurma, iletişim becerileri ve grup aidiyeti gibi psiko-sosyal kazanımlar sağlamasıyla ilişkilendirilebilir; kolektif etkinliklerin bireylerin öz-saygı ve sosyal becerilerini güçlendirdiği yönünde ampirik kanıtlar bulunmaktadır (Pharr vd., 2019). Atletizmin düzenli biçimde yüksek oranla lisanslı sporcular tarafından tercih edilmesi, okul sporları ve fiziksel aktivite programlarının temel fiziksel yeterlilikler ve motor beceri geliştirmede önemli bir araç olduğunu vurgulayan literatürle tutarlıdır (Özdoğru, 2018).

2019–2020 sezonunda toplam lisans sayısı 17.470'e düşmüş, Atletizm (%5,08) ve Satranç (%14,38) öne çıkmış, Futsal (%13,97), Futbol (%14,46) ve Voleybol (%14,24) gibi branşlar yüksek paylarını korumuştur. Minör spor dallarında (Muay Thai, Kick Boks, Tenis, Wushu) sınırlı sayıda sporcu yer almaktadır. 2019–2020 sezonunda atletizm payının azalırken satranç ve takım sporlarının koruyucu pay gösterdiği durum, farklı spor türlerinin erişim ve sürdürülebilirlik düzeylerinin farklı olduğunu göstermektedir; özellikle okul sporları çerçevesindeki takım aktiviteleri, süreklilik ve ulaşılabilirlik açısından bireysel branşlara kıyasla daha fazla öğrenciyi uzun süre spora bağlayabilme potansiyeline sahiptir (Canadian Fitness and Lifestyle Research Institute, 2024).

2020–2021 sezonunda tüm branşlarda lisanslı sporcu sayısı 0 olarak kaydedilmiş, pandemi nedeniyle sportif faaliyetlerin durdurulması ile açıklanabilir. 2020–2021 sezonunda tüm branşlarda lisanslı sporcu sayısının sıfırlanması, pandemi kısıtlamalarının okul sporları ve organize spora katılım üzerinde dramatik düşüşler yarattığına dair geniş çaplı epidemiyolojik çalışmaları doğrulamaktadır; pandemi koşulları, spor tesislerinin kapanması ve sosyal temas kısıtlamaları nedeniyle çocuk ve gençlerin düzenli fiziksel aktiviteye erişimini ciddi ölçüde azaltmıştır (Canadian Fitness and Lifestyle Research Institute, 2024).

2021–2022 sezonunda toplam lisans sayısı 11.275'e yükselmiş, Futsal (%15,31), Gençler Atletizm (%15,51), Voleybol (%13,80) ve Satranç (%7,13) öne

çıkıştır. Diğer spor dallarının payları düşük seviyelerde kalmıştır. Pandemi sonrasında 2021–2022 ve daha sonraki sezonlardaki lisans artışları, okul sporlarının yeniden aktive edilmesi ve öğrencilere fiziksel etkinlik fırsatlarının yeniden sağlanmasıyla ilişkilidir; bu trend, okul sporlarının fiziksel ve sosyal gelişimin sürdürülmesinde kritik bir rol oynadığını gösteren pek çok uluslararası raporla desteklenmektedir (Cardinal, 2020). Futsal ve voleybolun pandemi sonrası popülerliklerini koruması, okul sporlarının takım odaklı etkinliklerinin genç katılımcılar için hem sosyal etkileşim hem de grup dinamikleri açısından çekici olduğuna işaret etmektedir; takım sporlarının sosyal bağları güçlendirdiği ve spor motivasyonunu artırdığı hem psikolojik hem de sosyolojik çalışmalarda vurgulanmıştır (Frömel vd. 2022).

2022–2023 sezonunda toplam lisans sayısı 11.599'a çıkmış, Futsal (%16,14), Voleybol (%15,79), Satranç (%7,60), Yüzme (%2,97) ve Bilek Güreşi (%3,09) branşlarında artış gözlenmiştir. Bazı bireysel spor dallarında (Taekwondo, Spor Tırmanışı, Floor Curling) küçük ama dikkat çekici artışlar kaydedilmiştir. 2023–2024 sezonunda toplam lisans sayısı 12.424'e ulaşmış, Futsal (%16,66), Voleybol (%15,43), Satranç (%8,20), Taekwondo (%3,30) ve Bilek Güreşi (%3,45) spor dalları ön plana çıkmıştır. Minör branşlarda (Beyzbol, Floor Curling, Spor Tırmanışı) sporcu sayısında kademeli artışlar görülürken, bazı branşlar (Hokey, Yelken, Softbol) hala düşük seviyelerde kalmıştır. 2022–2023 sezonunda yüzme ve bilek güreşi gibi yan branşlarda artışların gözlenmesi, spor katılımının çeşitlilik ve erişim fırsatlarının artmasıyla ilişkili olduğunu düşündürmektedir; literatür, daha fazla branş seçeneğinin gençlerin farklı ilgi alanlarına uygun seçenekler sunarak spora katılımı artırdığını rapor etmektedir (Aktaş vd., 2025). Balıkesir'de hokey, yelken ve softbol gibi branşların düşük katılımı ile devam etmesi, altyapı eksiklikleri, maliyet engelleri veya bu branşlara yönelik okul içi ve dışı farkındalık programlarının yetersiz olmasına bağlanabilir; spor katılımında altyapı ve olanak eşitsizliği, çocukların branş tercihleri üzerinde belirleyici bir faktördür (Canadian Fitness and Lifestyle Research Institute, 2024).

Genel olarak, Balıkesir'de lisanslı sporcu dağılım eğilimleri, okul sporları kapsamında sunulan branş çeşitliliğinin ve erişim fırsatlarının katılımı artırmada

belirleyici olduğunu göstermektedir; bu bulgu, gençlerde fiziksel, sosyal ve psikolojik gelişimi destekleyecek çok yönlü spor programlarının önemini ortaya koyan çok sayıda araştırmayla uyumludur (Sinha, 2024). Bu çerçevede, okul sporları müdürlükleri ve eğitim politikalarının, spor branşları çeşitliliğini artırmaya ve fiziksel etkinlik fırsatlarını genişletmeye odaklanması, çocuk ve gençlerin spor katılımını sürdürülebilir kılacak ve fiziksel sağlık ile sosyo-duygusal becerilerini geliştirecek etkili stratejiler sağlayacaktır (Canadian Fitness and Lifestyle Research Institute, 2024).

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar

1. Cinsiyete göre spor katılımında erkek üstünlüğü devam etmekle birlikte, kadın sporcuların oranı yıllar içinde istikrarlı biçimde artmıştır. Bu durum, okul sporları politikaları ve pandemi sonrası yeniden yapılanma sürecinde kız öğrencilerin spora erişiminin görece güçlendiğini göstermiştir.
2. Pandemi dönemi (2020–2021), okul sporları ve lisanslı sporcu yapısı üzerinde keskin ve yapısal bir kırılma yaratmıştır. Tüm yaş grupları, cinsiyetler, ilçeler ve spor branşlarında lisanslı sporcu sayısının sıfırlanması, okul sporlarının dışsal krizlere karşı yüksek derecede kırılğan olduğunu ortaya koymuştur.
3. Pandemi sonrası toparlanma süreci eşit dağılmamış; özellikle Gençler A ve Minikler B yaş gruplarında yoğunlaşmıştır. Bu durum, ergenlik ve erken çocukluk dönemlerinin sporcu kazanımı açısından kritik eşikler olduğunu göstermiştir.
4. Spor katılımı yaş gruplarına göre homojen değildir ve ergenlik döneminde zirveye ulaşmaktadır. Fiziksel yeterlilik, rekabet algısı ve akran etkisinin artması, bu yaş grubunda organize spora yönelimi güçlendirmektedir.
5. Lisanslı sporcu dağılımı ilçelere göre belirgin eşitsizlikler göstermektedir. Karesi ve Altieylül gibi merkez ilçelerde yüksek katılım gözlenirken, küçük ve kırsal ilçelerde spor katılımı sınırlı kalmıştır.
6. Kentleşme, nüfus yoğunluğu ve spor altyapısına erişim, spor katılımının temel belirleyicileri arasında yer almaktadır. Bu durum, spor katılımının

bireysel tercihlerden ziyade yapısal ve çevresel faktörlerle şekillendiğini ortaya koymaktadır.

7. Futsal, voleybol, atletizm ve satranç gibi branşlar lisanslı sporcu dağılımında baskın konumdadır. Bu branşların öne çıkması, okul temelli erişilebilirlik, düşük maliyet ve yaygın altyapı ile ilişkilidir.
8. Minör branşlarda düşük katılım devam etmekte, ancak pandemi sonrası dönemde sınırlı da olsa çeşitlenme eğilimi gözlenmektedir. Bu durum, uygun teşvik ve altyapı sağlandığında branş çeşitliliğinin artırılabilmesine işaret etmektedir.
9. Erken yaşta spora katılımın sürekliliği, özellikle kız öğrenciler için uzun vadeli fiziksel aktivite alışkanlığı kazandırmada belirleyicidir. Kadın lisanslı sporcu oranlarındaki artış, bu sürekliliğin somut bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

6.2. Öneriler

1. Cinsiyet Temelli Politikalar:
 - a) Kız öğrencilerin spora katılımını artırmaya yönelik cinsiyet duyarlı okul sporları programları geliştirilmelidir.
 - b) Estetik, bireysel ve ifade temelli spor dallarının (örneğin; cimnastik, dans, bireysel atletizm) okul sporları içinde görünürlüğü artırılmalıdır.
 - c) Kız öğrenciler için rol model sporcu programları ve mentorluk uygulamaları hayata geçirilmelidir.
2. Yaşa Özgü Spor Politikaları:
 - a) Minikler A ve Küçükler kategorilerine yönelik okul temelli spor etkinlikleri güçlendirilmelidir.

- b) Erken çocukluk döneminde sporu oyun temelli yaklaşımla sunan programlar yaygınlaştırılmalıdır.
 - c) Ergenlik döneminde sporu bırakma riskini azaltmak için devamlılık odaklı spor modelleri geliştirilmelidir.
3. Pandemi ve Krizlere Dayanıklı Spor Yapıları:
- a) Okul sporları sistemleri, olağanüstü durumlarda (pandemi, doğal afet vb.) sürdürülebilirliği sağlayacak esnek organizasyon modelleri ile yapılandırılmalıdır.
 - b) Dijital, bireysel ve açık alan temelli spor uygulamaları kriz dönemleri için alternatif olarak planlanmalıdır.
4. Bölgesel ve İlçesel Eşitsizliklerin Azaltılması:
- a) Küçük ve kırsal ilçelerde spor altyapısı ve tesis yatırımları önceliklendirilmelidir.
 - b) Taşınabilir spor programları ve gezici spor eğitmenleri ile coğrafi erişim engelleri azaltılmalıdır.
 - c) İlçe bazlı spor katılım verileri düzenli olarak izlenmeli ve hedefli müdahaleler planlanmalıdır.
5. Branş Çeşitliliğinin Artırılması:
- a) Okul sporları kapsamında minör branşlara yönelik tanıtım ve deneme programları uygulanmalıdır.
 - b) Branş çeşitliliğini artırmak için federasyon-okul iş birlikleri güçlendirilmelidir.
 - c) Yüksek maliyetli branşlar için ekipman ve ulaşım destekleri sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Aboshkair, K. A. (2022). The role of physical education at school. *J. Emerg. Technol. Innov. Res*, 9(1), 156-161.
- Akçalar, S. Ö. (2007). Ortopedik engellilerin sosyalleşmesine sporun etkisi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara.
- Akgül, S., Göral, M., Demirel, M., ve Üstün, Ü. D. (2012). İlköğretim öğrencilerinin okul içi ve okullar arası sportif etkinliklere katılma nedenlerinin çeşitli değişkenler açısından araştırılması. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(32).
- Aktaş, F., Topaloğlu, H., ve Çavdar, S. (2025). Factors Affecting Children's Participation in Sports: A Systematic Literature Review. *InnovatioSports Journal*, 3(1), 26-44. doi:10.5281/zenodo.15107022
- Almış, S., ve Yılmaz, M. T. (2011). İnsanın toplumsal doğası ve toplumsalın sürdürülebilirliği açısından eğitim.
- Australian Sports Commission. (2026) *Geographic: Factors influencing sport participation*. Clearinghouse for Sport. Retrieved January 11, 2026, from <https://www.ausport.gov.au/clearinghouse/evidence/factors-influencing-sport-participation/geographic>
- Aspen Institute. (2026). *Youth sports challenges and costs*. Project Play. Retrieved January 11, 2026, from <https://projectplay.org/youth-sports/facts/challenges>
- Ateş, E. (2022). Bireysel ve Takım Sporu Yapan Bireylerde Zihinsel Antrenmanın Zihinsel Dayanıklılığa Etkisi. *Siirt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Siirt*.
- Aydemir, İ. (2014). Spor genel müdürlüğü'nün yürüttüğü okul sporları faaliyetlerinin değerlendirilmesi: Bolu örneği. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. *Sosyal Bilimler Enstitüsü. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu*.
- Black, L. I., Terlizzi, E. P., and Vahratian, A. (2022). Organized sports participation among children aged 6–17 ayears: United States, 2020.
- Bradley, J., Keane, F., and Crawford, S. (2013). School sport and academic achievement. *Journal of school health*, 83(1), 8-13.
- Canadian Fitness and Lifestyle Research Institute. (2024). *Sport participation among children and youth*. Retrieved January 11, 2026, from <https://cflri.ca/publication/sport-participation-among-children-and-youth/>
- Cardinal, B. J. (2020). Benefits of youth sports.
- Chang, Y. K., Labban, J. D., Gapin, J. I., and Etnier, J. L. (2012). The effects of acute exercise on cognitive performance: a meta-analysis. *Brain Res*, 1453, 87-101. doi:10.1016/j.brainres.2012.02.068
- Coatsworth, J. D. and Conroy, D. E. (2007). Youth sport as a component of organized afterschool programs. *New Dir Youth Dev*(115), 57-74, 57-58. doi:10.1002/yd.223
- Côté, J. and Hancock, D. J. (2016). Evidence-based policies for youth sport programmes. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 8(1), 51-65. doi:10.1080/19406940.2014.919338

- Çolakoğlu, T. (2004). Sporun topluma yaygınlaştırılması açısından okul sporları. *Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalı, [Doktora Tezi]. Ankara.*
- Demirel, Ö., ve Kaya, Z. (2006). Eğitim bilimine giriş. *İstanbul: Pegem Yayıncılık.*
- Dunton, G. F., Do, B., and Wang, S. D. (2020). Early effects of the COVID-19 pandemic on physical activity and sedentary behavior in children living in the US. *BMC Public Health, 20(1)*, 1351.
- Eime, R. M., Harvey, J. T., Sawyer, N. A., Craike, M. J., Symons, C. M., Polman, R. C., and Payne, W. R. (2013). Understanding the contexts of adolescent female participation in sport and physical activity. *Research quarterly for exercise and sport, 84(2)*, 157-166.
- Eime, R. M., Young, J. A., Harvey, J. T., Charity, M. J., and Payne, W. R. (2013). A systematic review of the psychological and social benefits of participation in sport for children and adolescents: informing development of a conceptual model of health through sport. *International journal of behavioral nutrition and physical activity, 10(1)*, 98.
- Eime, R. M., Harvey, J., Charity, M. J., Casey, M., Westerbeek, H., and Payne, W. R. (2017). The relationship of sport participation to provision of sports facilities and socioeconomic status: a geographical analysis. *Australian and New Zealand journal of public health, 41(3)*, 248-255.
- Farooq, A., Martin, A., Janssen, X., Wilson, M. G., Gibson, A. M., Hughes, A., and Reilly, J. J. (2020). Longitudinal changes in moderate- to- vigorous- intensity physical activity in children and adolescents: A systematic review and meta- analysis. *Obesity reviews, 21(1)*, e12953.
- Fındık, M. (2016). *Takım sporu yapanlarla bireysel spor yapanların sosyal beceri düzeylerinin karşılaştırılması., [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Mersin Üniversitesi.*
- Frömel, K., Mitáš, J., Groffik, D., Kudláček, M., and Háp, P. (2022). Associations between preference and participation in team sports: Physical activity promotion among adolescents. *Frontiers in Public Health, 10*, 1024932.
- Graham, G., and Reid, G. (2000). Physical education for students with disabilities in inclusive schools. *Physical Educator, 57(3)*, 146-156.
- Gençlik ve Spor Bakanlığı. (2025). Okul spor portalı. <https://spor.gsb.gov.tr/okulsportal/>
- Gürpınar, B. (2015). Sporda ahlaktan uzaklaşma ölçeği kısa formunun Türk kültürüne uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 13(1)*, 57-64.
- İlhan, E. L., Gencer, E., ve Ulucan, H. (2011). Okul Sporlarına Katılan ve Katılmayan İlköğretim Öğrencilerinin Ruhsal Uyum Düzeylerinin İncelenmesi. *Journal of Kırsehir Education Faculty, 12(4)*.
- Jewett, R., Sabiston, C. M., Brunet, J., O'Loughlin, E. K., Scarapicchia, T., and O'Loughlin, J. (2014). School sport participation during adolescence and mental health in early adulthood. *Journal of adolescent health, 55(5)*, 640-644.
- Kwon, S., Letuchy, E. M., Levy, S. M., and Janz, K. F. (2021). Youth Sports Participation Is More Important among Females than Males for Predicting Physical Activity in Early Adulthood: Iowa Bone Development Study. *Int J Environ Res Public Health, 18(3)*. doi:10.3390/ijerph18031328
- Mateo-Orcajada, A., Abenza-Cano, L., Vaquero-Cristóbal, R., Martínez-Castro, S. M., Leiva-Arcas, A., Gallardo-Guerrero, A. M., and Sánchez-Pato, A. (2021). Influence of Gender Stereotypes, Type of Sport Watched and Close Environment on Adolescent Sport Practice According to Gender. *Sustainability, 13(21)*, 11863.

- Okutan, R. (2022). Okul sporları faaliyetlerine katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin iş doyumları, meslektaş ilişkileri ile okul yöneticileri desteğinin incelenmesi (Rize ili örneği), [Yüksek lisans tezi]. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi.
- Okutan, R., Hacicaferoğlu, S., ve Hacicaferoğlu, B. (2023). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Okul Sporları Faaliyetlerine Katılım Süreçlerinde Algıladıkları Destek Durumunun İncelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(12), 62-73.
- Owen, K. B., Clare, P. J., Eime, R., Ding, D., Nguyen, B., Luo, M., . . . Bauman, A. (2025). Gender gap in physical activity and sport participation across the lifespan in Australia between 2016 and 2023. *BMC Public Health*, 25(1), 2889.
- Özdoğru, A. A. (2018). Çocuk ve ergenlerin okul dışı zamanlarda spor aktivitelerine katılımı. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 86-101.
- Pangrazi, R. P., and Beighle, A. (2019). *Dynamic physical education for elementary school children*: Human Kinetics Publishers.
- Pharr, J. R., Lough, N. L., and Terencio, M. A. (2019). Health and Sociodemographic Differences between Individual and Team Sport Participants. *Sports*, 7(6), 150.
- Raspberry, C. N., Lee, S. M., Robin, L., Laris, B. A., Russell, L. A., Coyle, K. K., and Nihiser, A. J. (2011). The association between school-based physical activity, including physical education, and academic performance: a systematic review of the literature. *Prev Med*, 52 Suppl 1, S10-20. doi:10.1016/j.ypmed.2011.01.027
- Rossi, L., Behme, N., and Breuer, C. (2021). Physical Activity of Children and Adolescents during the COVID-19 Pandemic—A Scoping Review. *Int J Environ Res Public Health*, 18(21), 11440.
- Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (2025). Okul sporları daire başkanlığı. <https://spor.gsb.gov.tr/okulsportal/PortalIcerikGoruntule.aspx?ctg=menu&id=9> adresinden Eylül 2025 tarihinde alınmıştır.
- Siedentop, D., Hastie, P., and Van der Mars, H. (2019). *Complete guide to sport education*: Human Kinetics.
- Siedentop, D., and Van der Mars, H. (2022). *Introduction to physical education, fitness, and sport*: Human kinetics.
- Sinha, B. (2024). The impact of sports participation on youth development: a longitudinal study of physical, social, and psychological outcomes. *Innovations in Sports Science*, 1(2), 6-10.
- Slater, A., and Tiggemann, M. (2011). Gender differences in adolescent sport participation, teasing, self-objectification and body image concerns. *J Adolesc*, 34(3), 455-463. doi:10.1016/j.adolescence.2010.06.007
- Smith-Ayers, S. F., and Sariscsany, M. J. (2010). *Physical education for lifelong fitness: the physical best teachers guide*: Human Kinetics.
- Tomporowski, P. D., Davis, C. L., Miller, P. H., and Naglieri, J. A. (2008). Exercise and Children's Intelligence, Cognition, and Academic Achievement. *Educ Psychol Rev*, 20(2), 111-131. doi:10.1007/s10648-007-9057-0
- Urbanization. (2026). *Wikipedia*. Retrieved January 11, 2026, from https://en.wikipedia.org/wiki/Urbanization?utm_source=chatgpt.com
- Ünalın, H. T. (2015). *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi bölümü grafik eğitimi dersinde bilgisayar destekli eğitimin etkililiği*. [Doktora tezi]. Anadolu Üniversitesi.

- Von Seggern, M. J., Rogers, A. E., Schenkelberg, M. A., Kellstedt, D. K., Welk, G. J., High, R., and Dziewaltowski, D. A. (2024). Sociodemographic influences on youth sport participation and physical activity among children living within concentrated Hispanic/Latino rural communities. *Frontiers in Public Health*, *12*, 1345635.
- Wallace, L. N. (2021). Active Places: The Role of Urbanicity in Youth Exercise, Sports Participation, and Perceived Barriers to These Activities. *Journal of Sport Behavior*, *44*(4), 487-500.
- World Health Organization. (2010). *Global recommendations on physical activity for health*: World Health Organization.
- World Health Organization. (2021). Physical activity fact sheet.: World Health Organization Geneva, Switzerland.
- Zhang, X., Gu, X., Zhang, T., Keller, J., and Chen, S. (2018). Comprehensive school physical activity programs: Recommendations for physical education teacher education. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, *89*(5), 11-18.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Mustafa AKBAŞ
E-Posta	mustafa.akbas@gsb.gov.tr
Eğitim	
Lise	Balıkesir Bahçelievler Lisesi (2004-2008)
Lisans	Balıkesir Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu – Antrenörlük Eğitimi (2015-2019)
Yüksek Lisans	Balıkesir Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı (31.01.2023 - halen devam.)
Yabancı Dil Bilgisi	
İngilizce	Orta Derece
Yetkinlikler	
Futbol Halk Oyunları	TFF C Grassroots Antrenörlük Belgesi THOF II. Kademe Antrenörlük Belgesi
Meslek	
Kuruluş Adı	Balıkesir Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Okul Sporları Birimi, Spor Uzmanı

EKLER

EK-1: Türkiye Cumhuriyeti Gençlik ve Spor Bakanlığı Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü Veri Talep İzin Formu.



T.C.
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI
Eğitim, Araştırma ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü



Sayı : E-36592570-605-8122038

16.07.2024

Konu : Veri Talebi-Mustafa AKBAŞ

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : Balıkesir Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü'nün 09.05.2024 tarihli ve 7670990 sayılı yazısı.

İlgi yazı ile başvurusu yapılan "Okul Sporlarının Değerlendirilmesi Balıkesir İli Örneği" başlıklı araştırmada kullanılmak üzere 2018-2024 yılları arasında; okul sporları il, ilçe, okul, kategori ve branşa göre sporcu lisansı sayıları ile kulüp ya da ferdi, il, ilçe, kategori ve branşa göre sporcu lisansı sayıları ile ilgili veriler talep edilmiştir.

Söz konusu talep kapsamında Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü idari kayıtlarında mevcut olan veriler ilgili birim tarafından hazırlanmış olup yazımız ekinde sunulmaktadır.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Dr. Mehmet Ata ÖZTÜRK
Bakan a.
Genel Müdür

Ek:

- 1 - 2018-2019 Eğitim ve Öğretim Yılı
- 2 - 2019-2020 Eğitim ve Öğretim Yılı
- 3 - 2021-2022 Eğitim ve Öğretim Yılı
- 4 - 2022-2023 Eğitim ve Öğretim Yılı
- 5 - 2023-2024 Eğitim ve Öğretim Yılı (20.05.2024 tarih itibarıyla)
- 6 - 2018-2019 Kulüp Sayıları
- 7 - Federasyon Bazlı Sporcu Sayıları (29.05.2024 tarih itibarıyla)
- 8 - 2018-2024 Kulüp Sayıları

Dağıtım:

BALIKESİR GENÇLİK VE SPOR İL
MÜDÜRLÜĞÜNE
Sayın Mustafa AKBAŞ

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu: 60D6FF5B-BB7F-4E9D-A168-483995B90AF5 Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/gsb-ebys>
Örnek Mahallesi Oruç Reis Caddesi No:13/A Altındağ/ANKARA Bilgi için: Zahide ÇINAR
Telefon: 444 0 472 Faks No: (0 312) 517 67 99 Bilgisayar İşletmeni
İnternet Adresi: www.gsb.gov.tr
KEP Adresi: genclikvesporbakanligi@hs01.kep.tr



EK-2: Sağlık Bilimleri Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu Karar Formu.

Evrak Tarih ve Sayısı: 11.07.2025-E.542725



**T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
SAĞLIK BİLİMLERİ GİRİŞİMSEL OLMAYAN ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU**

KARAR FORMU

ARAŞTIRMANIN AÇIK ADI		Balıkesir İlinde Öğrencilerin Okul Sporlarına Katılım Düzeylerinin İncelenmesi
ETİK KURUL BİLGİLERİ	ETİK KURULUN ADI	Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu
	KURUL ADRESİ	Balıkesir Üniversitesi Çağış Yerleşkesi 10145 Balıkesir
	TELEFON	(0266) 612 14 18
	FAKS	(0 266) 612 14 17
	E-POSTA	sb.etikkurulu@balikesir.edu.tr
KARAR BİLGİLERİ	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACI UNVANI/ADI/SOYADI	Prof. Dr. Zekine PÜNDÜK
	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACININ UZMANLIK ALANI	Fiziksel Aktivite ve Sağlık
	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACININ BULUNDUĞU MERKEZ	BAUN Spor Bilimleri Fakültesi
	VARSA İDARİ SORUMLU ÜNVANI, ADI-SOYADI	-
	DESTEKLEYİCİ	-
	PROJE YÜRÜTÜCÜSÜ (TÜBİTAK vb kaynaklardan destek alanlar için) ÜNVANI, ADI-SOYADI	-
	YARDIMCI ARAŞTIRMACI VE BÖLÜMÜ	Mustafa AKBAŞ Balıkesir Gençlik Spor İl Müdürlüğü
	ARAŞTIRMANIN TÜRÜ	Retrospektif
Karar No: 2025/269		Tarih: 01/07/2025
Başvuru dosyası ile ilgili belgeler; araştırmanın gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş ve UYGUN BULUNMUŞ olup usulüne uygun gerçekleştirilmesinde bilimsel ve etik sakınca OLMADIĞINA oy birliğiyle karar verilmiştir. Araştırmanın tüm süreçlerinde ilgili kurum, kuruluş ve kişilerden gereken izinlerin alınmasından araştırmacılar sorumludur.		

ETİK KURUL ÜYELERİ

Ünvanı	Adı-Soyadı	Görevi	Araştırma ile İlişkisi		İmza
			VAR	YOK	
Prof. Dr.	Sibel ERGÜN	Başkan		X	
Prof. Dr.	Özkan IŞIK	Üye		X	
Doç. Dr.	Sevde AKSU	Üye		X	
Doç. Dr.	Selda YÖRÜK	Üye		X	
Doç. Dr.	Hilmi BOLAT	Üye		X	
Dr. Öğr. Üyesi	Oğuzhan KORKUT	Üye		X	
Dr. Öğr. Üyesi	Emrah ÖZDEMİR	Üye		X	
Dr. Öğr. Üyesi	Mehmet ÖZÜÇLİ	Üye		X	



Eğitimde, bilimde, sanatta çağdaş...



Balıkesir Üniversitesi
Tıp Fakültesi Dekanlık Binası
Çağış Yerleşkesi/BALIKESİR



(0 266) 612 14 62
sagbilen@balikesir.edu.tr
<http://www.balikesir.edu.tr>

